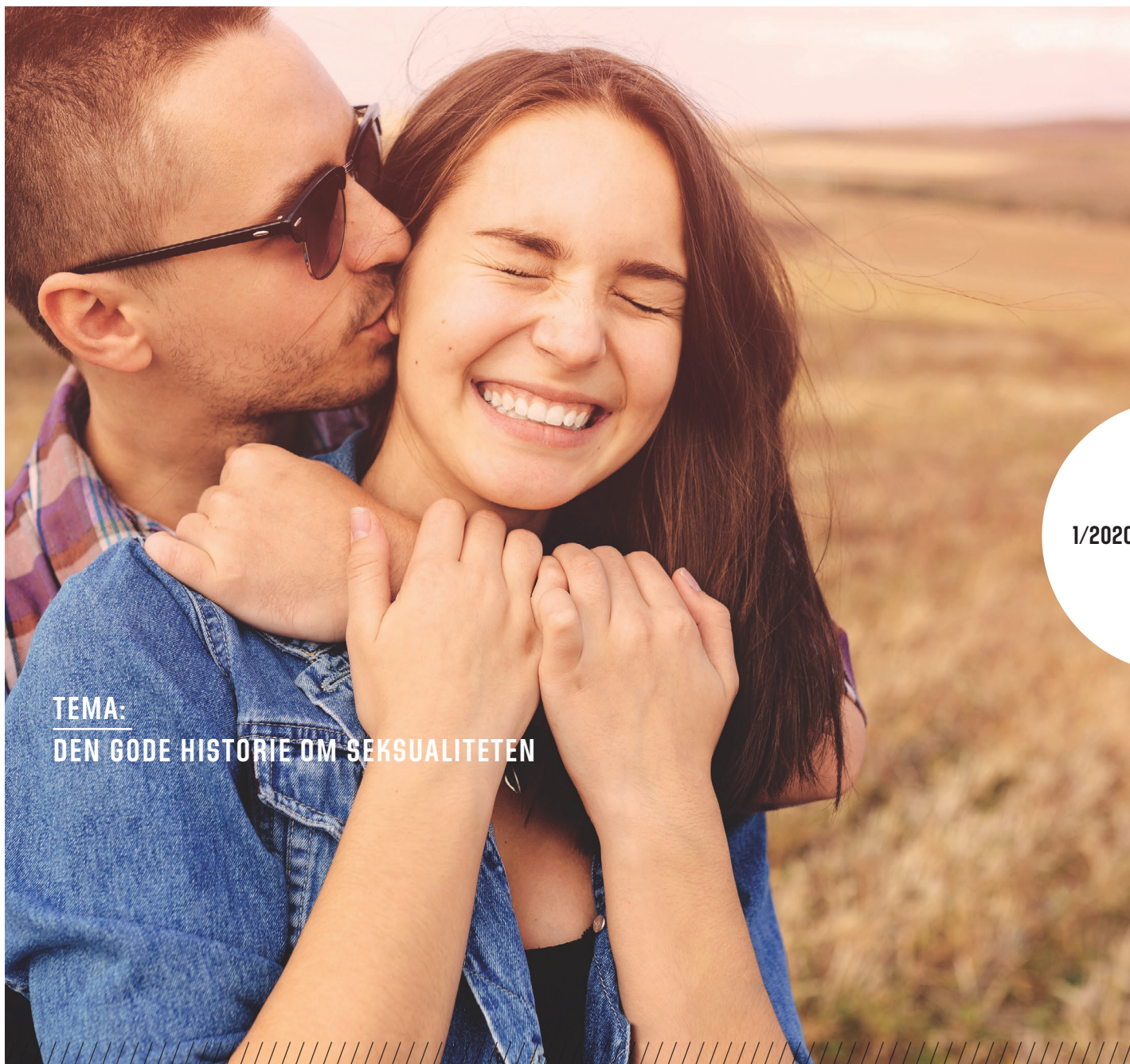

BUDSKABET

Fordybelse Analyse Inspiration

1/2020

TEMA:
DEN GODE HISTORIE OM SEKSUALITETEN

15
Seksualiteten og Guds nåde

24
Udfordringer i kirkens liv i Cambodja

32
Menighedsfakultetet og kvindelige præster

BUDSKABET

WWW.BUDSKABET.DK

Nr. 1/2020. Årgang 153
ISSN 0901-4802
ISSN 2446-404X (Budskabet online)
Budskabet udkommer fem gange om året, næste gang den 1. maj.

LAYOUT

Amalie Puggaard Poulsen

FORSIDEFOTO

Arthur Hidden

TRYK

Jørn Thomsen Elbo A/S

ABONNEMENT

Papirudgave med fri netadgang: 330 kr.
(unge under 30: 190 kr.)
Kun netabonnement: 190 kr.
(unge under 30: 110 kr.)
Gaveabonnement: 190 kr. for papirudgave, 110 kr. for netudgave
Gebyr for udlandsabonnement: 50 kr.

UDGIVER OG EKSPEDITION

Luthersk Mission (LM)
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
tlf. 4820 7660, dlm@dlm.dk
www.dlm.dk

MAIL- OG ADRESSEÆNDRING

LM får *ikke* automatisk besked, når du flytter eller ændrer mailadresse eller efternavn. Giv derfor altid selv besked, når dine kontaktoplysninger ændres. Det er vigtigt, så både *Budskabet* og betalingsopkrævning når frem til rette sted.

REDAKTØR

Ole Solgaard,
Enggårdsvej 39, Kragelund, 8723 Løsning
tlf. 2327 1253, os@dlm.dk

REDAKTIONSUDVALG

Alex Dahl Karlsen,
cand.scient.pol., Tarm
alex.dahl.karlsen@gmail.com

Anton Bech Brauner,
stud.theol. og prædikant, København,
a_brauner@hotmail.com

Helene Schou Andersen,
læge, Kolding
helene@ksandersen.dk

Per Månsson Westh,
cand.theol., København
peweje@gmail.com

Ruth Vatne Rasmussen,
hjemmegående/legestuesekretær, Silkeborg
vatnerasmussen@gmail.com

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter, men redaktionen er ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og synspunkter må kunne rummes inden for det, som Luthersk Mission (LM) står for.

FORDYBELSE *i bibelsk og luthersk tro*

ANALYSE *af tidens strømninger*

INSPIRATION *til kristent liv og mission*

	LEDER		FOR TROEN
04	Tal realistisk om døden, savnet og håbet! <i>Alex Dahl Karlsen</i>	20	Hvordan velsigner Gud? <i>Nicolai Winther-Nielsen</i>
	TEMA: DEN GODE HISTORIE OM SEKSUALITETEN		ANDRE ARTIKLER
06	Sex er Guds idé <i>Vibeke Sode Hjorth</i>	24	Udfordringer i kirkens liv i Cambodja <i>Kent Kjær Andersen</i>
10	Hvor går grænsen? <i>Ulrik F. Buch</i>	28	Luthersk Mission som kristent fællesskab for fremtiden <i>Carsten Skovgaard-Holm</i>
14	Sitrende kroppe forvandles <i>Frederik Berggren Smidt</i>	32	Menighedsfakultetet og kvindelige præster <i>Lars Jensen og Birger Reuss Schmidt</i>
15	Seksualiteten og Guds nåde <i>Peter E. Nissen</i>		BOGER
	HORISONT	37	På pilgrimsrejse i kirkeåret I
18	All Inclusive	38	En langt bedre vej
19	I forlængelse af statsministerens nytårstale ...		

Vi skal ikke bilde os ind, at umiddelbar seksuel tilfredsstillelse er det, der kan mætte os og give mening og lykke i tilværelsen

LEDER

Tal realistisk om døden, savnet og håbet!

AF ALEX DAHL KARLSEN

Nogle gange har folk ondt af mig, når jeg skal til begravelse.

Andre gange kan en triumferende stemning ramme en kristen begravelse.

Jeg har efterhånden oplevet døden tæt på adskillige gange og har derudover i mit liv været til ganske mange begravelser. Det er gået op for mig, hvor forskelligt de pårørende oplever forløbet op til døden, selve dødsfaldet og sorgen efterfølgende.

Det kan der være mange grunde til: Har jeg en tro på, at min kære skal opleve et liv på den nye jord, eller tvivler jeg på det? Har jeg bare uklare forestillinger om det, der skal komme? Hvilket forhold havde jeg til den afdøde – var det varmt og åbent eller kompliceret eller endog konfliktfyldt? Hvad har jeg i min egen livsbagage? Er jeg vant til at sætte ord på de svære ting, ja døden, håbet og troen? Eller er det noget, jeg først skal til at lære, eller skræmmer det mig ligefrem?

Folk omkring mig, fx kolleger eller familie, har ydermere deres måde at forholde sig til en begravelse på, som kan komme til at sætte dagsordenen. Ofte har jeg en fornemmelse af, at der er

mennesker, der har ondt af mig, når jeg skal til begravelse, og ser det som et nødvendigt onde. Andre gange kan en triumferende stemning ramme en kristen begravelse, hvor opstandelsehåbet fylder på den gode måde. Det kan dog næsten også blive for meget.

Også blandt kristne kan vi have vores idealer om, hvordan vi håndterer et dødsfald og efterfølgende sorg, som det kan være nyttigt at se nærmere efter i sømmene.

Døden er en fjende

I den forbindelse kan det være nyttigt at minde hinanden om, hvad Bibelen rent faktisk lærer os om døden, håbet og troen, så vi kan have et realistisk, ligefremt, afbalanceret, ja sundt forhold til døden og sorgen – og den bredde af erfaringer og måder at håndtere døden på, som vi oplever.

Døden, i sig selv, omtales i Bibelen entydigt

Døden er et fremmedelement, selv i syndens og dødens verden

som noget ondt, som en konsekvens af syndefaldet (1 Mos 2,17; 3,19.22.24). Bibelen kæder også synden sammen med den åndelige død (Rom 6,23); fortabelsen kaldes ”den anden død” (Åb 21,8), hvor dødens slutprodukt er den gudløses endelige adskillelse fra Gud.

Selv Jesus havde inden tilfangetagelsen i Getsemane en kamp at kæmpe over det, han vidste ventede: korsfæstelse og død (Matt 26,38. Hebr 5,7). Hvorfor? Jeg tror, det skyldes, at det var ”Livets Fyrste” (ApG 3,15) – den, der har liv i sig selv (Joh 5,26) – der skulle møde døden. Ikke fordi han var bange for smerterne og det, der ellers ventede ham, men fordi døden er så fremmed for livet, for Jesus.

Så når Jesus havde det sådan med døden, skal vi heller ikke romantisere døden eller sminke liget smukt. Døden er et fremmedelement, selv i syndens og dødens verden.

Håbet gør en forskel

Paulus skriver, at vi ”... ikke skal sørge som de andre, der ikke har noget håb” (1 Thess 4,13). Hans pointe er *ikke*, at vi ikke skal sørge (det gjorde de troende både i GT og i NT), men at vi ikke skal sørge *som de andre*, der ikke har noget håb.

Når der undertiden til begravelse kan være en stemning af næsten triumf, er det ikke, fordi vi elsker døden, for vi *hader* døden og alt dens væsen. Vi hader adskillelsen. Det skærer i hjertet, når den efterladte mand står alene ved konens kiste. Og så har jeg ikke talt om det fysiske og psykiske forfald i tiden op til dødsfaldet, som kan få nogle til at tænke et dødsfald som ”en befrielse”.

Det, der adskiller de kristne fra alle andre er ikke sorgen, tabet og savnet – eller de svære følelser ved det komplicerede. Det er derimod *hå-*

bet. Kun det er årsag til, at en kristens begravelse i virkeligheden kan ses som en triumf.

En dag skal vi se Jesus ansigt til ansigt. En dag skal vi være et godt sted, kaldet det ny Jerusalem, Himlen, den nye jord eller Paradis. Der skal ikke være noget, der længere skjuler Jesu kærlighed for os, skaber misforståelser mennesker imellem eller ødelægger menneskers indbyrdes relationer.

En dag skal det, at mennesket ikke er skabt til at være alene, fuldbyrdes på den nye jord. Der skal vi som ”himmelske mennesker” bære ”det himmelske menneskes billede”, altså ligne Jesus (1 Kor 15,48-49). Det var ham, som disciplene kunne genkende efter opstandelsen, så snart deres øjne åbnedes (Luk 24,31). Sådan skal vi også være genkendelige og kunne kende hinanden.

Forskellige følelser

Min pointe er, at som kristne skal vi tale sandt om døden som en virkelig fjende, om savnets tomhed og håbets rigdom. Det betyder også, fordi vi lever i dødens og syndens verden, at tabet, savnet og sorgen kan komme til udtryk på vidt forskellige måder. Det kan fylde mere eller mindre. Kan tage kortere eller længere tid.

Det betyder ikke, at jeg kan kræve, at andre udleverer sig selv og er hudløst ærlige derom, men at vi giver hinanden plads i vores forskellighed og tør være der for hinanden. ■

Alex Dahl Karlsen

TEMA

SEX ER GUDS IDÉ

AF VIBEKE SODE HJORTH

Gud har skabt seksuelle følelser i os, fordi de med deres styrke skal være med til at lime en kvinde og hendes mand sammen i ægteskabet.

Vibeke Sode Hjorth, f. 1962
Cand.theol. og leder af Adamo-
gEva.dk
vibeke@adamogeva.dk

Gud er god og vil os det godt. Han har skabt os med seksualitet, så vi har kønsforskelle, og så vi kan blive tiltrukket af og danne par med en af det modsatte køn. Seksualitet indebærer så stærke kræfter og kan give et så tæt fællesskab, at Gud mange steder i Bibelen sammenligner forholdet til sit folk med forholdet mellem ægtefæller.

Vi ligner Gud

Det første, der i Bibelen siges om mennesker, er, at vi er skabt i Guds billede, så vi ligner ham (1 Mos 1,26-27). Hvad det betyder helt ned i detaljer, får vi først opklaret, når vi møder Gud på den nye jord og ser ham ansigt til ansigt. Men noget har han afsløret:

For det første siger Gud "os" om sig selv. Dvs. Gud selv er i et fællesskab – med sig selv! Det virker temmelig mystisk, hvad det også er! For

det er mysteriet om den treenige Gud, som på én og samme tid er Gud Fader, Gud Søn og Gud Helligånd. En del af det at ligne Gud er altså at være skabt til ikke at være alene, men i fællesskab med andre, som Gud er det.

For det andet siger Jesus, at han elsker sin Far, og Gud Fader elsker ham (Joh 14,31 og Joh 10,17). Og sammen sender de Helligånden, som også er Gud. En del af det at ligne Gud er altså at være skabt med evnen til at elske, dvs. give og modtage kærlighed, som Gud gør det.

Lige i værdi – forskellige i funktion

Gud skabte mennesket i sit billede som to personer med to forskellige køn (1 Mos 1,27). De to køn tilsammen er altså en afspejling af Guds væsen! Når vi forsøger at udviske forskellige mellem de to køn, gør vi dermed også vores billede af Gud mindre. Gud forbliver den samme –

men vi ser knap så tydeligt, hvem han er.

I kapitel 2 i Første Mosebog beskrives mere detaljeret, hvordan det gik til, da de første mennesker blev skabt: Både Adam og Eva blev formet af Gud. Adam blev formet af jord, mens Eva blev formet af mandens ribben. Der er sagt og skrevet meget om det med ribbenet. For mig at se er pointen, at Eva blev skabt til at stå *ved siden af* Adam – hun skal hverken være hans hoved eller ligge ved hans fødder!

Det understreges af Første Mosebog 2,18, hvor det beskrives, at Gud vil skabe en "hjælper, der svarer til ham." Altså hverken en hersker eller en slave, men en, der ligner Adam og alligevel er forskellig fra ham, så de kan supplere hinanden. Det kan nærmest ikke siges tydeligere, at kvinden og manden er skabt med helt samme værdi og med forskelligt udseende og forskellige funktioner.

I øvrigt er ordet for "hjælper" på ingen måde nedsættende eller udtryk for lavere værdi. Præcis samme ord bruges andre steder om Gud (fx Sl 40,18)!

Ægteskabet som ramme om sex

Helt fra skabelsen understreges det særlige fællesskab, en mand og en kvinde kan have med hinanden i ægteskabet: "Derfor forlader en mand sin far og mor og binder sig til sin hustru, og de bliver ét kød" (1 Mos 2,24).

Selvom alt var såre godt i Paradisets have, sættes der allerede her rammer for udfoldelsen af seksualiteten: Fordi det at blive ét kød – som bl.a. indebærer, at de to ægtefæller forenes i samlejet – er et så intimt og stærkt kærligheds-sprog, skal der værnes om det.

Det samme gør vi med de værdifulde ting, vi gerne vil passe særligt på: Vi sætter dem i glas og ramme eller i vitrineskabe eller bankbokse. De står ikke fremme til fri afbenyttelse, fordi de så risikerer at gå i stykker. Ægteskabet er en af skabelsens gode og fuldkomne ordninger og er til for at beskytte dig og din seksualitet – og beskytte din næste og hans/hendes seksualitet!

Jesus bekræfter, at ægteskabet stadig er Guds

gode ramme og citerer dette vers, når han taler om ægteskabet som det sted, hvor Gud har sammenføjet en mand og en kvinde i et livslangt parforhold (Matt 19,4-6). Derfor bruges begge bibelsteder i folkekirkens vielsesritual som en påmindelse om, at ægteskabet er Guds gode gave til os, hvor vi har mulighed for at udleve vores seksualitet i alle dens facetter.

Der er skår i alting

Ved skabelsen var alt såre godt, men da Eva og Adam overtrådte det eneste forbud, Gud havde sat op, gik der skår i alting. Og det har der været siden.

Derfor er det sådan i den syndefaldsverden, vi lever i, at nogle mennesker har problemer med deres kønsidentitet og seksualitet; mange falder for fristelsen til at se porno på internettet; nogle kæmper med at skulle leve som ugifte; der findes ulykkelige forelskelser, ulykkelige ægteskaber og utroskab, og der findes en hel masse andet, som ikke er en del af Guds gode skabelse.

Syndefaldet er også baggrunden for den konstante kamp mellem kønnene, som findes i en

Kvinden vil bestemme over manden, og manden vil herske over kvinden – det skal jo gå galt!

del ægteskaber. Kønskampen er beskrevet i Første Mosebog 3,16: "Kvinde, du skal begære din mand, og han skal herske over dig." "Begære" betyder her ikke seksuelt begær, men snarere det at ville bestemme over ham. Se det parallelle udtryk om, hvordan synden skal begære Kain (1 Mos 4,7). Kvinden vil bestemme over manden, og manden vil herske over kvinden – det skal jo gå galt!

Vores fantastiske evne til at elske og blive elsket gennem den seksuelle forening er også ramt. Derfor er der for mange så meget smerte

Det er en del af at arbejde for et godt ægteskab, at vi gør noget for at have et godt sexliv med hinanden.

forbundet med seksualiteten, som fra skabelsen var en af Guds fantastiske gaver til os.

Sex er stadig godt!

Vores evne til at elske og blive elsket er dog ikke komplet ødelagt. Det siges stærkt allerede umiddelbart efter beretningen om syndefaldet: "Adam kendte sin kone Eva, og hun blev gravid og fødte Kain" (1 Mos 4,1). I 1992-oversættelsen står der "lå med", altså "havde samleje med", som er en oversættelse af grundtekstens ord: "kendte". I både Gammel og Ny Testamente bruges udtrykket "kende" om at have tæt livsfællesskab med Gud (fx Jer 31,33f og Joh 17,3). Så tæt, stærkt og intimt er det fællesskab, en kone og hendes mand har i deres seksualliv!

Gud har skabt seksuelle følelser i os, fordi de med deres styrke skal være med til at lime en kvinde og hendes mand sammen i ægteskabet. Derfor opfordrer Paulus kristne ægtepar til at have et aktivt sexliv.

Og selvom den store undersøgelse af danskeres seksualliv i 2019 påviste, at der er forskel på kvinders og mænds sexlyst, gør Paulus ikke forskel på kønnene, når han skriver: "En mand skal give sin hustru, hvad han skylder hende, og en hustru ligeså sin mand. En hustru råder ikke over sit legeme, men det gør hendes mand; ligeså råder heller ikke en mand over sit legeme, men det gør hans hustru. I må ikke unddrage jer hinanden, hvis I da ikke er blevet enige om det for en tid, for at I kan hengive jer til bøn og så komme sammen igen, for at Satan ikke skal friste jer, fordi I ikke kan være afholdende" (1 Kor 7,3-5).

Som altid er det vigtigst at læse den formaning, der er skrevet til mig og ikke til de andre! Vi kvinder bliver formanet til at elske med vores mand – måske oftere, end vi umiddelbart har lyst til. Mænd bliver opfordret til at elske med deres kone – i respekt for og kærlighed til hende.

Et aktivt sexliv i ægteskabet kan være med til at holde utroskab og forelskelse i andre fra dø-

ren. Det er en del af at arbejde for et godt ægteskab, at vi gør noget for at have et godt sexliv med hinanden.

Se din ægtefælle med nye øjne

Højsangen har fantastiske smukke og erotiske beskrivelser af den elskede og hans/hendes krop. Hvis der er gået lidt leverpostej og for meget hverdag i sexlivet, kan det være en øvelse at læse teksten (kapitel 4 og 5) og tænke på vores ægtefælle:

Om din kone:

Hvor er du smuk, min kæreste, hvor er du smuk!

Dine øjne bag sløret er som duer.

Dit hår er som en gedeflok,

der bølger ned fra Gileads bjerge.

Dine læber er som en skarlagensrød snor,

din mund er yndig; din tinding bag sløret er

som et bristet granatæble.

Dine bryster er som hjortekalve,

gazelletvillinger, der græsser blandt liljerne.

Om din mand:

Min elskede er hvid og rød,

ypperst blandt titusinder.

Hans hoved er det rene guld;

hans lokker er daddelklaser, sorte som ravnens.

Hans øjne er som duer ved vandløb;

badet i mælk sidder de i deres huler.

Hans kinder er som et balsambed,

hvor der vokser vellugtende urter;

hans læber er liljer, der drypper af flydende myrra.

Hans arme er guldstave indlagt med krysolit;

hans mave er en elfenbensplade besat med safir.

Hans ben er alabastøjler, der står på fodstykker

af guld; hans skikkelse er som Libanon,

prægtig som cedertræer.

Hans gane er sødme, alt ved ham er dejligt.

Sådan er min elskede, sådan er min ven.

Ord kan skabe virkelighed. Prøv en gang i mellem at tænke på og omtale – og måske endda til tale – din ægtefælle på denne måde og se, hvad der sker. Du kan også vælge mere nutidsagtige billeder, hvis det passer bedre til dit tempera-

Et aktivt sexliv i ægteskabet kan være med til at holde utroskab og forelskelse i andre fra døren

ment. Pointen er, at Højsangen kan lære os at tænke stort og taknemligt om vores ægtefælle, om hans/hendes krop og vores fælles glæde ved elskov.

Guds folk er hans brud

Kærligheden i ægteskabet – også den seksuelle kærlighed – er et glimt af Guds kærlighed: “Kærligheden er stærk som døden, lidenskab er grum som dødsriget, dens flammer er flammer af ild – Herrens flamme” (Højs 8,6).

“Gud er kærlighed”, skriver Johannes (1 Joh 4,16). Guds kærlighed er naturligvis fuldkommen og på ingen måde infiltreret af den egoisme, som vi slås med i vores kærlighed til hinanden. Men kærlighedens grundsubstans er den samme: Jeg vil min ægtefælle alt godt; jeg vil give mig selv til min ægtefælle; og jeg er klar til at ofre noget af mit eget for min ægtefælles skyld.

Det understreges af, at Gud mange steder gennem hele Bibelen taler om sig selv som brudgom og folket (både Israels folk og det kristne folk) som brud. Profeten Hoseas’ bog i GT er et af de stærkeste eksempler på det. I NT møder vi bl.a. det stærke billede, når Johannes beskriver, hvordan livet på den nye jord begynder: Det er Lammets bryllupsfest (Åb 19,6-9; 21,9).

Det bliver spændende at se, hvordan livet og fællesskabet bliver på den nye jord. Vi kan få et glimt af det, når vi enten selv oplever eller ser andre opleve kærlighed, trivsel, tryghed, glæde, samhørighed og godt seksuelt fællesskab i ægteskabet. Så betydningsfuld er din seksualitet. ■

TEMA

Hvor går grænsen?

AF ULRIK F. BUCH

Hvorfor er det godt, at det kun er dem, der er gift med hinanden, der har sex med hinanden?

Ulrik F. Buch, f. 1971
Musiklærer på Luthersk
Missions Højskole (LMH)
ub@lmh.dk

Seksualitet kan være både fantastisk og bøvlet. Det viser livet, og det viser Bibelen. Guds ord kan tale meget højstemt om ægteskabet og seksualiteten. Men så er der også en masse advarsler og grænser. Hvis man selv er smaskforelsket og er i et stabilt kæresteforhold, kan det være svært at navigere i.

Hvorfor alt det med grænser? Fordi grænser er med til at holde det gode inde og det dårlige ude – de er en kæmpe hjælp, når vi skal passe godt på os selv, og grænser beskytter os mod det, som ikke er godt for os. Vi øver os gennem hele livet på at sætte grænser for os selv og for andre.

Du skal vide en ting: De grænser, vi sætter op for os selv og andre, er som oftest gode – og så er der de supergode grænser – dem, Gud har sat for os.

Jeg siger ikke, at de er lette at leve efter, og da slet ikke de seksuelle grænser, Gud giver os. Det

er ikke det, der er mit anliggende. Guds grænser for vores seksualitet kan synes svære, mærkelige, hårde, til tider uretfærdige, ja næsten ubarmhjertige. Men der er også det med Guds grænser for vores seksualitet, at de får os til at føle os betydningsfulde, værdifulde og trygge for hinanden – og ikke mindst til at finde ro ved hinanden.

Sex hører til i ægteskabet: ”Kan de ikke være afholdende, skal de gifte sig; for det er bedre at gifte sig end at brænde af begær” (1 Kor 7,9). Udtrykt spot on! Paulus ved godt, at der er knald på, når vores seksualitet buldrer afsted – den er næsten umulig at stoppe, når den først vækkes til live.

Faktisk er seksualiteten en af de stærkeste følelser, vi har, og Bibelen bekræfter det ved at udtrykke det krystalklart her: ”brænde af begær”.

Samtidigt har jeg lige lyst til at indskyde, at

det sandelig ikke er det bedste argument for at blive gift – ja, der foregår så meget andet i et ægteskab, som kan forstyrre seksualiteten i et ægteskab – bare lige en lille reminder til jer, der overvejer, om og hvorfor I snart skal giftes.

Bibelens udtryk for sex

På Bibelens første sider kan vi læse: "Adam *kendte* sin kone Eva, og hun blev frugtsommelig" (1 Mos 4,1 i 1931-oversættelsen). I den nuværende danske bibel er det oversat med: "Adam *lå* med sin kone Eva, og hun blev gravid". Nu kan man jo ikke blive gravid af at ligge sammen, eller ved at kende hinanden, så udtrykkene handler om samleje.

Det kan være svært at svare konkret på, hvad Bibelen siger om andre seksuelle aktiviteter end samlejet. Ikke desto mindre skal vi se på det nu, for en eller anden form for seksuelt begær stiller vi jo hos hinanden også uden samlejet.

Sex er mere end samlejet

Sex er, for mig at se, ikke kun, når penis trænger ind i skeden. Vi kan ikke isolere sex til kun at være denne aktivitet. Det er også en seksuel aktivitet at ligge nøgne uden at have samleje eller have oralsex eller røre hinandens kønsdele etc.

I oktober 2016 foretog AdamogEva.dk en netbaseret og anonym undersøgelse i kristne ungdomsmiljøer om pornoforbrug, onani og seksuelle erfaringer. Det kom formentligt ikke bag på mange, at der er mange andre måder at have sex med hinanden på end samlejet. Rapporten viser, at flere praktiserer det, vi kalder for håndsex (petting) og oralsex – før ægteskabet.

Petting er et engelsk udtryk for kæleri, hvor man kysser, kæler og leger med hinandens kroppe og kønsorganer, så den seksuelle spænding stiger. Det er ikke målet i sig selv, men ender som regel med, at den ene eller begge parter får udløsning. Kysseri, krammeri og kæleri bliver til petting, hvis kønsorganerne tages i brug.

Oralsex er i ordets betydning sex udført med mund og/eller tunge på kønsorganerne. Oralsex

Guds grænser for vores seksualitet får os til at føle os betydningsfulde, værdifulde og trygge for hinanden

kaldes med et slangudtryk for "fransk" eller et "blowjob". En anden måde at være sammen seksuelt er "dryhumping". Det er, når to personer, der er påklædt, bevæger sig op ad hinanden (i skridtet), som om de havde sex. Dryhumping kaldes også "sex med tøj på".

Står der noget i Bibelen om dryhumping/oralsex/petting? Læser vi om mennesker, der har en sådan eller en lignende seksuel aktivitet? Nej. Der står ingen steder i Bibelen, at det er o.k. eller ikke o.k. at gøre dette. Så kunne man (måske) konkludere følgende: Ja, så er det vel o.k. at gøre det. Men ærligt talt – så enkelt er det ikke, og jeg vil advare mod at læse Bibelen på den måde, hvor man konkluderer, at når det ikke står nævnt nogen steder, må vi godt.

Vi kan være enige om, at Bibelens udtryk for sex er repræsenteret ved det, vi kalder samlejet – ja! – men ikke kun det. Jeg kender heller ingen sexolog, der begrænser begrebet sex til samlejet. Så når Bibelen siger nej til sex før og udenom ægteskabet, omfatter det også de førnævnte ting, der foregår «før» samleje.

Så kan vi modsat også spørge: Lever vi så ikke vores seksualitet ud som kærester i en eller anden grad? Jo, det gør vi da! Det er dog ikke en grund til at give efter for den fulde udfoldelse, men derimod en god grund til at begynde at lære at styre sin seksualitet – hvilket der også bliver brug for i ægteskabet.

Vilkårlig ønskelæsning fører på vildspor

Selvom Bibelen ikke direkte forholder sig til petting mv., er det altså ikke ensbetydende med, at

FOTO: SHVETS ANNA

Som kærestepar må man finde ud af at følges ad i udviklingen af, hvor intense de tre k'er er: kram, kys, og kærtegn.

det er tilladt for kærestepar før ægteskabet.

Jesus siger: "Enhver, som kaster et lystent blik på en andens hustru, har allerede begået ægteskabsbrud med hende i sit hjerte" (Matt 5,28). Helt konkret står der: En mand må ikke vække sit seksuelle begær, så han får lyst til at gå i seng med en anden mands kone.

Hvis vi så begynder at læse, hvad der *ikke* står, kunne vi komme frem til følgende: 1) En mand må ikke vække sit seksuelle begær, så han får lyst til at gå i seng med en anden mands kone, men hans kone må gerne vække sit seksuelle begær og have lyst til at gå i seng med en anden mand. Der står jo ikke noget om hende. Eller 2) En mand må ikke vække sit seksuelle begær, så han får lyst til at gå i seng med en anden mands kone, men han må gerne vække sit begær efter at gå i seng med en kvinde, der ikke er gift; hun skal jo være gift, for at Jesu ord gælder.

Jeg håber, min pointe er klar: Vi kan ikke læse Bibelen på den måde, at "hvad der ikke står, det må man godt". Det fører os helt på vildspor, og jeg advarer gerne mod at læse Bibelen på den måde.

Pas godt på hinanden!

Men jeg er godt klar over, at det er svært at vente med sex til ægteskabet. Det er ganske naturligt. Gud har skabt os til at have lyst til at være sammen med den, vi elsker. Når vi ikke har sex med vores kæreste, må vi øve os i at vise kærlighed, hengivenhed og glæde på andre måder. Det kommer til at have stor værdi for vores parforhold fremover. Velvidende at det ikke er det første, vi tænker på, når krop og sanser er seksuelt stimuleret.

Parforhold – uanset om vi er kærestepar, forlovede eller gifte – handler om samspil også på det seksuelle plan. Det er at lære at "følges ad". Det er at dele hinandens seksualitet i et tempo, hvor respekten for mig selv og den anden hele tiden påskønnes og anerkendes, til gensidig glæde.

Som kærestepar må man finde ud af at følges ad i udviklingen af, hvor intense de tre k'er er: kram, kys, og kærtegn. Seksuelt samspil er – hverken som kærestepar eller gifte – at leve grænseløst med hinanden. Det grænseløses problem er, at afstanden mellem hinanden bliver større – det gælder også på det seksuelle område.

Se i øjnene, at selvom du er rigtig glad for din kæreste, så kan det godt være, at I ikke kommer til at være sammen resten af jeres liv. Sexlivet hører til i de rammer, hvor vi er trygge ved hinanden og ikke har hinanden "på prøve". Indtil ægteskabsløftet er givet for Gud og mennesker, har vi ikke lovet hinanden noget, der ikke kan ændres ved.

Troskab i ægteskabet

Det mærkelige ved denne verden er, at vores seksualitet kan udledes uden kærlighed. Det inddebærer, at der ikke nødvendigvis er et løfte om kærlighed til hinanden, selv efter at to mennesker har haft sex med hinanden.

Guds tanke med kærlighedsløftet mellem mennesker handler derimod om troskab – det handler om de to, deres samspil, deres kærlighed og deres seksualitet med hinanden. Løftet om troskab er at sige ja til ægteskabet med hinanden og åbner derefter op for, at de to har sex med hinanden.

I dag opfatter mange sex som noget, man nyder, hvis stemningen og lysten er der. Når anledningen er der, er det noget, jeg må have. Det er ikke Bibelens syn på sex: "Derfor skal en mand forlade sin far og mor og binde sig til sin hustru, og *de to*... (Matt 19,16-26). Læg mærke til, at der dermed ikke er plads til en tredje part – hverken i form af fysisk sex eller en følelsesmæssig binding til en anden eller evt. til en ting eller et job.

Mange ægtepar kan sige nej til utroskab, men at ære og elske er mere end at "holde sig på måtten". Kærlighed og sex handler om at blive ved med at investere i hinanden. Det er at blive ved med at give sig selv til hinanden. "Det er den tid, du har spildt på din rose, der gør den så betydningsfuld" (ræven til den lille prins, fra eventyret *Den lille prins* af Antoine de Saint-Exupéry).

Med evigheden for øje

Den tid, vi lever i, sætter enormt pres på seksuel nydelse. Jeg vil bestemt ikke sige, at den prægning kun har været ødelæggende. Men jeg mener, at selv her er der også en grænse. Når jagten på at få god sex her på jorden bliver et rendyrket mål for det enkelte individ, er vi i strid med Guds plan for, hvad denne verden kan tilbyde.

Det ender ofte med et kortsigtet jag: "bare vi

når at få masser af god sex, inden vi dør". Guds udgangspunkt er helt anderledes. Selv den mest "himmelske" jordiske sex står ikke mål med den himmelske virkelighed. Derfor skal vi leve med et ja tak til god sex her i livet, og samtidigt huske på, at det er for intet at regne i forhold til den virkelighed, der venter os i det evige liv.

Kan det evige liv hos Gud måle sig med den rus, som den jordiske sex kan tildele et menneske i denne verden? – Ja, uden problemer. Der skal vi se, at Jesu blod renses os – også fra vores seksuelle synder, som vi alle er skyldige i i en eller anden form.

Derfor må vi i dag tage forsoningen ind over os, også på det seksuelle område. Vi er ikke rene pga. det, vi har gjort eller ikke gjort med vores kroppe. Vi er rene pga. det, Jesus har gjort med sin krop: Han gav sig selv hen for os (alle) og lod sig ofre for os (alle). Hans krop er vores renhed.

Grænserne er en gave fra Gud – han vil dig det godt, også på det seksuelle område. Og når du nu er nået hertil i artiklen, kan du lige få et par spørgsmål med til overvejelse. De er gode til selvrefleksion og til samtale med andre:

- Hvordan vil I vente med sex, til I bliver gift?
  - Hvad gør I, hvis grænserne bliver brudt?
  - Hvad er en hjælp til at vente? (– eller hvis I allerede er gift, så fortæl de unge, som ikke er gift endnu, hvordan I ventede med sex, inden I blev gift).
- Hvorfor er det godt, at det kun er dem, der er gift med hinanden, der har sex med hinanden?
- Hvad vil det sige at ære og at elske hinanden? ■

Jeg håber, min pointe er klar: Vi kan ikke læse Bibelen på den måde, at "hvad der ikke står, det må man godt"

TEMA

Sitrende kroppe forvandles

AF FREDERIK BERGGREN SMIDT

tiden fortæller se ind i dig selv
din lyst og længsel er dig
tiden lærer frihed
sex er at tage
lyst er lov
lige nu
livet kort
syg af begær
hvorfor dog vente?
sanser vækker sitrende hud
trækker viljen mod bobler af sæbe

skam
skammer mig
så skamfuldt at vide
jeg ikke er helt som de andre
min Gud, min Gud, er du stadig for mig?
forkyndte at se mod en stjerne
så vi finder os selv i Dig
at sex er at give
Din gave

vaskede os fuldstændig rene for skyld
skjult i din kærligheds vrede
slangehovedknuseren
lidelsens morgen
pagtsmanden
korset
udholdelsesvillig
forventningsfolket
med vândende venten
sitrende kroppe forvandles
forløses i legende skabende glæde

Du gav os bud om at elske og ære
forankret i livslange løfter
som Kristus og kirken
kvinde – mand
ét kød
nu uden skam
et mysteriemøde
hænder på sitrende hud
nøgne i lys fra en stjerneklar nat

du er   dyrebar
i mine øjne, højt agtet,
og jeg elsker dig
Esajas
43,4

**Frederik Berggren Smidt,
f. 1973**

Sognepræst i Fredens-
Nazaret sogn
fbs@fredensognazaret.dk

TEMA

Seksualiteten og Guds nåde

AF PETER E. NISSEN

Jesus kan sætte fri fra både skyld og skam over seksuelle svagheder og fald.

Vi kan måske lykkes i at holde vores facade og vores menighed ren for utugt i det ydre. Men det er et grundlæggende vilkår for at være menneske, at vi oplever vores seksualitet som falden.

Seksualiteten er en af de største kræfter i mennesket. Det er Bibelen ikke blind for, og vi finder utroligt mange henvisninger til det; det gælder både i historiske beretninger om afsporet seksualitet og i etiske love og anvisninger om rammerne for en god og gudgiven praksis for seksualiteten.

Allerede i forbindelse med syndefaldet læser vi, at seksualiteten bliver ramt. Adam og Eva gemte sig for Gud, fordi de var nøgne (1 Mos 3,10f). Nøgenheden udstiller og åbner seksualiteten, og i forbindelse med faldet blev den af de første mennesker forbundet med skam.

I en tid, hvor der er meget fokus på alternativ seksualitet og ekstreme kønsidentitetsproblemer hos den lille gruppe af transkønnende, kan det være fristende at betragte vores mere alme-

ne seksuelle svagheder som harmløse.

I Guds rige holder denne graduering dog ikke. Når Jesus siger, at bare vi kaster et lystent blik på en anden mands hustru, har vi begået ægteskabsbrud med hende (Matt 5,28), så falder vi alle. Der findes ingen med en uplettet og ren seksualitet. Vi må alle kæmpe med den.

Det bedste våben mod vane-synd

Som kristne har vi et stærkt våben imod synden, herunder de vane-synder, som fx fristelsen til at søge pornografi og anden seksuel urenhed kan være. Våbnet er Guds nåde, og det fungerer ofte anderledes, end vi måske umiddelbart tror. Det er nemlig Helligånden, og ikke os, som gør sin gode gerning med den.

Åndens gerning kommer her til udtryk på forskellige måder. Jesus siger, at Ånden skal overbevise om synd, retfærdighed og om dom (Johs 16,8). Selvom det er sagt i en bestemt kontekst i forbindelse med Jesu død og himmelfart, er det også en generel beskrivelse af

Der findes ingen med en uplettet og ren seksualitet. Vi må alle kæmpe med den

Peter E. Nissen, f. 1976

Præst i Bramming Frimenighed
peter@brammingfrimenighed.dk

Selvom Jesus er ren, holder han sig ikke borte fra den faldne seksualitet

Helligåndens gerning, efter at Jesus fysisk har forladt verden. Det passer også ind i et opgør med seksuelle synder.

Et væsentligt skridt er syndserkendelse og -bekendelse. Det fremgår klart, at vi er kaldet til at bekende vores synder, så vi kan få tilgivelse og vores sjæl derved kan renses. Hvis vi dækker over synden, kan vi ikke have fællesskab med Gud (1 Joh 1,8-10).

Vi er ikke alene i kampen

Paulus gør denne kamp tydelig i Romerbrevet: "Kødet" i os gør syndige handlinger, som vi ikke vil, mens Ånden ønsker at gøre Guds vilje (Rom 7,14-8,17). Helligånden minder vores ånd om, at vi gør syndige handlinger, og den eneste vej ud af syndens magt er Kristi ånd eller "livets ånds lov" (Rom 8,2,9). Hvis ikke vores syndige lyster bliver dræbt ved hjælp af Ånden, bliver vi dømt til evig død. Ånden vil, hvis den får plads, til gengæld oprejse os fra død til liv i Kristus (Rom 8,11-14).

Når vi lever i den proces, dvs. vandrer med Helligånden i et dagligt opgør med synden, så vil det lede os til en frihed fra samme synd, så den ikke omklammer os, for Jesus har dræbt syndens magt (jf. Hebr 12,1f).

Paulus påpeger, at Guds nåde "opdrager os til at sige nej til ugudelighed og verdslige lyster" (Tit 2,11f). Det kan være fristende bare at forstå det som et udtryk

for, at nu må jeg tage mig sammen og kæmpe mod synden ved egen kraft. Vel kan der være opgør med dårlige vaner, som skal tages. Men vi er ikke alene i denne kamp. Helligånden forvandler os til et liv i herlighed, hvor vi i højere grad kommer til at ligne Kristus.

Det er dog ikke en proces, hvor vi nødvendigvis oplever os større og herligere, men derimod en ydmygelsesproces, hvor dødsprocessen også permanent er til stede. Det er i høj grad en usynlig herlighed, som først kommer i fuldt flor i evigheden efter døden (se 2 Kor 3,17-4,18).

Når kampen mod seksuelle synder udfoldes i den grundlæggende døds- og genoprettelsesproces, vi som kristne konstant er kaldede til at deltage i, er den et udtryk for Guds nådes arbejde i os. Når vi følger Kristus, ejer vi hans retfærdighed og lader os frelse og forny gennem ham. Retfærdigheden kommer til udtryk ved, at vi får direkte adgang til Faderen gennem Kristus og den gave, Åndens gerning i os er udtryk for (Joh 16,10).

Jesus opsøger den faldne seksualitet

Der er også et perspektiv på denne sag, som kommer til udtryk i Jesu møde med den samaritanske kvinde i Johannesevangeliets fjerde kapitel. Jesus giver denne faldne kvinde en undervisning, som også omhandler hendes seksualitet. Det gør han ikke ved at henvise til paragrafferne i Mosebøgerne. Men han gør det på en måde, som virker livsforvandlerende og fornyende.

Det er bemærkelsesværdigt, at Jesus fra begyndelsen synes at styre direkte efter et møde med kvinden, selvom det kulturelt set var upassende (se Johs 4,9). Her er noget vigtigt for os at bemærke. Selvom Jesus er ren, holder han sig ikke borte fra den faldne seksualitet.

"Hvis du kendte Guds gave og vidste, hvem det er ..., ville du have bedt ham, og han ville have givet dig levende vand" (v.10). Jesus bruger billedet af sig selv som livets vand, der ikke bare kan slukke tørst, men skabe en kilde, som vælder til evigt liv (v.14). For kvinden betyder det, at hun både bliver konfronteret med sin synd og får hjælp til at finde "Faderen i ånd og sandhed" (v.23). Gennem Jesus Kristus ledes hun ind i et fornyet liv med den Gud, som elsker hende. Det sætter hende fri af både skylden og skammen.

Hvad kan mætte sjælen?

Denne tekst står central i forhold til seksualitet. Den lærer os, at det vigtigste middel i kampen for en sund og genoprettet seksualitet ikke er at vinde debatten i medierne eller at opnå den rene linje i menigheden. Det er derimod at kende det vand, som kan mætte, hele og rense sjælen. Vi skal ikke bilde os ind, at umiddelbar seksuel tilfredsstillelse er det, der kan mætte os og give mening og lykke i tilværelsen.

Det er altså Guds nåde – dvs. frelsen i Kristus formidlet af Helligånden til kæmpende mennesker – der har kraft til at mætte os, overvinde fristelser og bevare os hos Gud. Det skal ikke forstås som et støtteredskab, der giver mig succes til at kontrollere mig selv og min seksualitet, men som et nådemiddel, der genoprejser mig i kampen.

Magtesløshedens styrke

Vi lever i en perfektionskultur, som hylder vores evner og præstationer på bekostning af den befriende viden, at vi er ufuldkomne, men dybt elskede mennesker, der er skabt i Guds billede.

Paulus måtte selv kæmpe med sin perfektionisme og stolthed. Vi ved ikke, om den

FOTO: JOHAN KRISTIAN

”torn i kødet”, som gjorde ham ydmyg og magtesløs (2 Kor 12,7), var af seksuel art, men det kunne den sagtens have været. Paulus fik ved den lejlighed at vide, at Guds nåde er nok (v.9). Det er et eksempel på, hvordan Kristi ånd, det levende vand, kan skabe en kilde, som vælder af levende liv.

Det er i vores fald og kommen til kort, at Jesus udfolder sin nådeskraft i os. Livets vand har også kraft til at overvinde vores seksuelle svagheder og syndige tilbøjeligheder, men det er ikke sikkert, det sker på den måde, som vi forventer. Det er i hvert fald en proces, som sker i

menneskelig svaghed, og dermed bliver det en proces, hvor Gud bliver stor, og jeg bliver lille.

Så kan det godt være, at vi skal have sjælesorg eller terapeutisk hjælp for at komme videre i forhold til vores seksuelle brist. For et dobbeltliv i fornægtelse og skjulthed duer ikke. Men den egentlige vej til helhed skaber Gud gennem det levende vand og i vores magtesløshed. Den proces kan vi ikke kontrollere, men det skal vi heller ikke.

Med al din nød dig i hans arme kast! Han holder fast.

(H. A. Brorson, SOS 551, v.5) ■

Livets vand har også kraft til at overvinde vores seksuelle svagheder og syndige tilbøjeligheder, men det er ikke sikkert, det sker på den måde, som vi forventer.

HORISONT

SPALTEN, HVOR REDAKTIONENS MEDLEMMER VIL FORSØGE AT SÆTTE AKTUELLE OG PRINCIPIELLE FORHOLD IND I EN STØRRE SAMMENHÆNG.

SPALTEN VIL OGSÅ INDEHOLDE PASSAGER FRA DEN KIRKELIGE DEBAT OG KLIP FRA FORSKELLIGE BLADE OG AVISER.

All Inclusive

Måske er du så småt gået i gang med at planlægge din sommerferie. Der skal prioriteres mellem de ting, der måske skal ordnes, og så afslapning og tid med familie og venner. Hvis du nu overvejer en tur udenlands, kan man ved mange ferier tilkøbe "All Inclusive": Alt er betalt på forhånd; maden bliver lavet, så man skal blot møde op. Men prisen ... den er høj! Det er ret tillokkende, men den høje pris kan nemt få en på andre tanker.

Da Gud planlagde sin store redningsaktion, gjorde han det med én mulighed: All Inclusive. Guds frelse bliver rakt til os, og vi skal blot tage imod. Det er All Inclusive – vi kan ikke bidrage med noget. Regningen er alt for stor.

Som barn har jeg mange gange kigget på ordene: "I er købt og prisen betalt". De står bag prædikestolen i min barndoms missionshus. Det er jeg ret glad for, for det er gode ord at have fået indprentet. For Jesus betalte prisen. Han efter-

lod ikke nogen rest af regningen, som jeg skal bøvle med at spare op til. Han betalte prisen, hele prisen.

I Anden Krønikebog 20,17 står der: "Men alligevel er det ikke jer, der skal kæmpe; I skal blot stille jer op og blive stående, så vil I se Herren frelse jer, Juda og Jerusalem. Vær ikke bange, og lad jer ikke skræmme! Ryk ud i morgen, Herren vil være med jer."

Det er talt profetisk til israelitterne på et tidspunkt, hvor en stor hær bestående af tre folk var på vej imod dem, og da kan det være svært at blive stående. Både fordi man er bange, men også fordi døde mænd jo ikke kan stå. Med livet som indsats rykkede de ud, og ikke en israelit døde. Derfra, hvor Gud havde sagt, de skulle gå hen, kunne de se den fremmede hær. Men den fremmede hær var ikke længere frygtindgydende. De tre folk i hæren havde angrebet hinanden, så de var alle døde. Israelitterne mødte altså op til

en slagmark efter en afsluttet kamp.

Sejren var dermed allerede vundet. Gud havde ført krigen for dem – alt inklusive.

I dag er der ikke så mange krige, hvor vi bor, og alligevel er der mange kampe at kæmpe. Ikke mindst i det indre. Vi kæmper hele tiden for at blive en bedre version af os selv, være gode mennesker, fortjene frelsen.

Men i denne sammenhæng får vi ikke nogen point for at være "gode" mennesker. Det er en god idé at opføre sig pænt over for andre, men i forhold til frelsen rykker det intet. Jesus har betalt prisen; vi må blot tage imod i tro. Og det er lige præcis her, vi skal stille os og blive stående – på troens plads.

Men denne plads er vanskelig at stå på. For slagmarken er i det indre. At frelsen er All Inclusive, og at jeg blot skal tage imod, er ikke på bølgelængde med mine egne tanker.

I Romerbrevet 10,17 står

der: "Troen kommer altså af det, der høres, og det, der høres, kommer i kraft af Kristi ord." Gud har givet os opskriften til at tro: Vi får troen ved at lytte til hans ord og lære ham at kende.

Jeg har brug for hele tiden at blive mindet om det. Når jeg gør godt mod andre, bringer det glæde hos dem og hos Gud, men det bringer ikke frelse. Har jeg mere end Jesus at vise frem for Gud, har jeg for lidt. Det er Jesus alene, der gælder. Jeg er købt fri, alt inklusive!

Helene Schou Andersen

I forlængelse af statsministerens nytårstale ...

I statsministerens nytårstale i år fokuserede Mette Frederiksen på samfundets ansvar for de børn, der har det allersværest pga. omsorgssvigt af forskellig art. Hendes konkrete udspil var, at ”flere udsatte børn skal have et nyt hjem ... Flere udsatte børn bør bortadopteres, så de får en reel ny start.”

Det er prisværdigt, at statsministeren tænker på børnene. Samtidig kan man stille flere spørgsmål til hendes udspil: Er der ikke snarere behov for bedre håndtering af sagerne, end der nødvendigvis er behov for flere tvangsanbringelser? Er det bedre for børnene at blive bortadopteret end at få en permanent plejefamilie? Fører udspillet til mere statslig styring af børnene?

Selvom spørgsmålene er relevante, er mit anliggende ikke her at gå ind i de debatter. Derimod vil jeg reflektere over, hvordan vi som kristne samfundsborgere kan være med til at hjælpe de udsatte børn og familier.

Det er måske værd at minde om, at hvis vi har kendskab til et barn (0-18 år), der ikke får den nødvendige omsorg og tryghed, så har vi pligt til at underrette kommunen om

det, fx ved vold eller misbrug.

Formålet med en underretning er ikke i første omgang en tvangsfjernelse, men at barnet og familien får hjælp fra kommunal side. Men det udelukker jo ikke, at vi også selv kan forsøge at være til hjælp og måske være med til at forebygge.

I det hele taget er det bedst for alle parter, hvis hjælpen sættes ind, inden problemerne eskalerer. Når vi ser en familie, der ikke har resurser nok – psykisk, fysisk, socialt og/eller økonomisk – så skal vi ikke vende ryggen til, men træde et skridt nærmere.

Det kan være skamfuldt at mangle resurser til at tage sig ordentligt af sine børn. Og derfor er den resurcesvage familie måske tilbøjelig til at trække sig fra diverse relationer.

Ikke desto mindre tror jeg, det vil være gavnligt, hvis både den resurcesvage og den vel fungerende tør træde et skridt nærmere og signalere: ”jeg har brug for hjælp” eller ”jeg vil gerne hjælpe dig”. I parentes bemærket kan det i øvrigt vise sig, at den, der i dag er ”velfungerende”, om et år er den ”resurcesvage” – og omvendt.

Hjælpen kan bestå i bare at være til stede, have tid til at

lytte og være tilgængelig. Derudover kan det handle om konkret hjælp til praktiske opgaver, børnepasning, kontakt med socialforvaltning osv. Man kan åbne sit hjem for et udsat barn, inddrage det i hverdagens opgaver og ansvar, tage det med på udflugt eller tilbyde et efterskoleophold.

Man kan også blive ”voksenven” for et barn, man ikke nødvendigvis kender i forvejen. Det kan man blive ved at henvende sig til kommunen eller voksenven.dk, som så kan formidle kontakt til et barn, der har brug for at være sammen med en voksen nogle gange i måneden.

I menighedssammenhæng må vi også være opmærksomme på de udsatte børn og familier. Børneklubben og menigheden er ikke kun for de velfriserede. Atmosfæren skal gerne være sådan, at man fø-

ler, man også kan være med, selvom resurserne er små og familielivet fungerer dårligt.

Overvej derudover, om der er basis for at have et organiseret tilbud om socialt fællesskab, fællesspisning, praktisk hjælp, økonomisk rådgivning, forbøn osv.

Men de mere uformelle tiltag har også stor værdi. For en resurcesvag mor eller far kan det virke uoverkommeligt at sende sit barn i børneklub eller andre fritidstilbud, da man fx ikke kan overskue transporten, kagebagningen eller betalingen. I sådanne situationer er rummelighed og fleksibilitet væsentlig: at fællesskabet træder til og hjælper med nogle af de uoverskuelige ”småting”.

Tænk selv videre ... Hvilke udfordringer og muligheder står du med?

Ole Solgaard

Hvordan kan vi som kristne samfundsborgere være med til at hjælpe de udsatte børn og familier?

FOR TROEN

Hvordan velsigner Gud?

AF NICOLAI WINTHER-NIELSEN

Når velsignelse ikke uden videre er grænseløs fremgang og rigdom, så må vi grave dybere i Bibelen for at forstå, hvad det så indebærer.

Velsignelse er et af sprogets positive ord, og mange forbinder ordet med alt godt. Dog er velsignelse ikke bare identisk med at leve i verdens lykkeligste land.

Der er mange ulykkelige mennesker i det moderne velfærdssamfund, for rivende udvikling og fremgang i samfundet garderer os ikke mod katastrofer, tilbageslag og kulturel tomhed. Desuden kan fattige og forfulgte kristne over hele kloden også opleve Guds velsignelse midt i sult og krig eller under brutal kristendomsfølgelse.

Så hvordan kan vi skrælle ind til kernen i ordets betydning og konkretisere det for vores tid og i vores hverdag?

Velsignelse hedder på hebraisk *beraka*, og ud-sagnsordet *barak* bruges ofte i Salmernes Bog om at ”prise Gud for al hans godhed”. Det er sikkert grunden til, at velsignelse oversættes til

græsk (*eulogia*) og latin (*benedictio*) som ”god tale”. Ordet *velsignelse* kommunikerede noget positivt og godt, og velsignelse er bestemt gode ord. Velsignelse er dog ikke kun ord, men omfatter ”al Guds godhed i konkret *handling*”.

I denne brede betydning dækker velsignelse over, at Gud både sørgede for Israels gode livsvilkår (Neh 9,25) og for salmisternes personlige liv og helbred (Sl 103,5).

I dag kan vi også opleve det som en stor gave fra Gud, at vi voksede op i gode hjem og i et kristent land, for ingen af os har kunnet vælge vores egne forældre eller bestemme vores kultur og forhistorie. Mange af os opfatter uddannelse, job, ægtefælle, børn og lokale menigheder og fællesskaber som Guds personlige velsignelse.

Bibelens to sider af velsignelsen

Men når velsignelse ikke bare uden videre er

grænseløs fremgang og rigdom, skal der graves dybere for at forstå, hvad det så indebærer. Da det er et bibelsk begreb, kan velsignelse kun begribes ved, at vi undersøger, hvordan ordet anvendes i helt konkrete bibeltekster.

Det viser sig, at ordet *både* handler om Guds omsorg for tilværelsens grundvilkår og om hans indgriben til redning og helligelse af mennesket.

Det bibelske afsæt findes i Første Mosebog, hvor udsagnsordet *barak* bruges 88 gange (omkring 20 procent af samtlige forekomster). Oftest henviser ordet til *alt* det gode, som Gud kan gøre for mennesket, men stærkest og mest markant til Guds gerning for at *frelse* mennesker.

Allerede i Første Mosebog 1 og 2 er begge betydninger kombineret. Gud påtog sig både at bedre den *materielle* velfærd i den skabte verden (1,27) og at sikre helligelsen af den *åndelige* hvile med sig selv som model for den fuldendte velsignelse (2,2f).

Op igennem Første Mosebog handler velsignelse så i første omgang om at sikre familiens trivsel, sørge for dyrenes velfærd og øge personers materielle ejendele.

Jakobs bøn for Josef (49,25) sammenfatter denne materielle side af velsignelsen i hverdagen. Det er en bøn om, at Gud vil hjælpe, give rigelig regn og gode afgrøder, samt sørge for gode fødsler og sunde dyr. I Mosebøgerne handler det ofte om, at Gud giver et langt liv, en god høst, mange børn og stor fred (1 Mos 24,35f. 3 Mos 26,4-13).

Velsignelse handler om, at Gud styrker og beskytter de materielle eller relationelle vilkår for mennesket

Samtidig kaldes Abraham dog til at formidle en meget mere vidtrækkende velsignelse (1 Mos 12,2f). Her sprænges den materielle ramme ved, at Abraham selv får stor berømmelse (et stort navn).

Det sker først ved, at han formidler Guds vilje for mennesker i samtiden. Den gode eller dårlige behandling, de giver Abraham, vil få Gud til at gøre godt imod dem eller at straffe dem. Dernæst vil alle jordens *storfamilier* (hebr. ordret; dansk oversættelse: slægter), eller menneskelige fællesskaber, i fremtiden kunne opnå Guds velsignelse gennem Abraham.

Relationel velsignelse

Den dybeste betydning af dette ses i Ny Testamente, hvor *Kristus* forkyndes som Guds velsignelse (ApG 3,26. Gal 3,8-14. Ef 1,3). Det skyldes, at han ved sin død og opstandelse har banet vejen for frelse, ikke bare for Abrahams efterkommere, men for alle, der velsignes netop ved at være i fællesskab med ham. Man kan kalde det "den åndelige velsignelse," men et mere dækkende udtryk er "den relationelle velsignelse," fordi velsignelsen her styrker forbindelsen til medmennesker og Gud.

Derfor er det godt, at den nye *Bibelen 2020* ikke erstatter ordet velsignelse med ord som *lykke* eller *held*, for velsignelse er ikke en følelsesrus eller en blind tilfældighed. Nye ord som *livskraft* eller *livsstyrke*, der også har været foreslået i oversættelsesprocessen, lugter mere af de stærkes overlevelse, men den åndelige side, relationen til Gud og mennesker, kommunikeres slet ikke gennem sådanne ord.

Derfor er det et klogt valg at bruge det kendte, positive ord *velsignelse* og så forklare, hvordan det i tekst efter tekst handler om, at Gud styrker og beskytter de materielle eller relationelle vilkår for mennesket.¹

Materiel velsignelse som følge af lydighed

I Femte Mosebog 28 bestemmes Israels folks fremtid som en konsekvens af, om nationen adlyder Guds gode vejledning og dermed oplever hans velsignelse, eller om dets ulydighed fører

Nicolai Winther-Nielsen,
f. 1953

Professor i GT på Dansk Bibel-
Institut
nwn@dbi.edu

Bøn om velsignelse er ikke en automat, der får Gud til at gøre godt mod os. Bibelsk set forudsætter bønner de rette rammer.

til det modsatte, dvs. materielle afsavn, nederlag i krige og bortførelse fra Israels land.

Når enkeltpersoner så omvender sig og søger Gud, vil de kunne vende tilbage til landet og blive velsignet igen (5 Mos 30,5). Der er altså tydeligvis knyttet en velsignelse til det gode liv efter Guds gode vejledning (5 Mos 5,32f).

Det kan illustreres ud fra *tienden*. I Mosebøgerne er tiende en afgift til at forsørge fattige, enker, faderløse og fremmede og til at understøtte præsterne i Levis stamme, så de kunne hellige sig tjenesten ved Guds hus og undervisningen ude i landsbyerne. Det skulle begrænse præsters magt og rigdom og øge deres afhængighed af Gud alene.

Tienden illustreres med forholdet mellem at så og høste. Gud har lagt væksten ned i naturens processer, og vi kan regne med hans omsorg. Men høsten kan slå fejl, og derfor beder vi om Guds velsignelse. Tiende er derfor en sund

leveregel, så hvis vi ærer Herren med vores rigdom, opnår vi overvældende gode materielle resultater (Ordsp 3,9f).

En profet skærper dette ved at sige, at vi helt konkret kan teste Gud på hans løfte til tienden: om han "åbner himlens vinduer for jer og udøser velsignelse uden mål over jer" (Mal 3,10).

Job havde oplevet Guds velsignelse (Job 29), men Gud tillod ham dog at miste den for en tid. Det viser, at velsignelse aldrig er magisk mekanik, som vi kan spekulere i. Men vi kan altid bede Gud om at velsigne os ud fra sine trofaste løfter i vores fællesskab med ham.

Den overbevisning får Paulus til at love, at "Gud magter at give jer al nåde i rigt mål, så I altid i alle måder har nok af alt og endda overflod til at gøre godt" (1 Kor 9,8). Materialismen har dog ulukkeligvis sat så dybe spor i det "kristne" Vesten, at de fleste af os ikke oplever Guds velsignelse på denne konkrete måde.

Konsekvenser for kristen livsstil

Hvis et liv under Guds velsignelse skal omsættes til en ny kristen livsstil, må vores liv forankres i gudsfrygt og nøjsomhed, som tilsammen "bærer lønnen i sig selv" (1 Tim 6,6). En enkel og selvopofrende, ikke-materialistisk livsstil må kædes sammen med Guds kærlige svar på bøn, fordi han mere end nogen jordisk far ønsker at give sine børn det allerbedste (Matt 7,13).

I det perspektiv skal ingen bekymre sig om tøj eller mad, men i stedet være optaget af Guds rige og hans retfærdighed, for alle daglige behov dækkes som ekstra bonus (Matt 6,34). At bekymre sig er da spild af tid og selvskabt klage, for Gud er hos os og ved, hvad vi trænger til.

Det oplevede Abraham helt konkret. Han nåede en meget høj alder, og "Herren havde velsignet ham på alle måder" (1 Mos 24,1), da han døde "mæt af dage" (25,8).

Velsignelse er dog ingen mirakelkur for en tryk alderdom, for Isak blev blind på sine gamle dage og gik fejl af velsignelsen (1 Mos 27). Jakob oplevede både medgang og modgang i livet, men han ender sit liv som migrant i Egypten og

kan vidne om Guds velsignelse (48,3).

Josef er slave i Egypten og dømmes uretfærdigt til fængsel på ubestemt tid. Det er ingen velsignelse, men han oplever Guds nærvær og hjælp i den personlige tragedie. Samtidig sørger Herren for at velsigne Josefs ejer og dennes ejendom (39,5). På samme måde erkendte Laban, at han blev velsignet, selv om han udnyttede Jakob (30,27). I begge tilfælde effektuerer Gud den relationelle side af Abrahams kald for at fremme sin langsigtede plan for en person og for Israel.

Velsignelse af relationen til Gud i gudstjenesten

I *Bibelen 2020* har jeg som oversætter forsøgt at klargøre på godt dansk, hvad den aronitiske velsignelse i Fjerde Mosebog 6,22-27 betyder:

Nu fortalte Gud Moses, hvordan det skulle lyde, når Aron og hans sønner velsignede israelitterne: »Må Gud velsigne dig og passe på dig! Må Gud se dig og holde hånden under dig! Må Gud glæde sig over dig og give dig fred.« »Når præsten velsigner israelitterne på den måde, vil jeg sørge for, at det går dem godt,« sagde Gud.

I oversættelsen forklarer vi, at denne liturgiske handling er en højtidelig bøn til Gud. Vores udfordring var dog at undgå, at læsere misforstår velsignelsen og tror, at Gud per automatik gennemfører indholdet af bønningen. Velsignelsesbønner er på ingen måde magiske trylleord. Sådanne bønner forudsætter bibelsk set de rette rammer:² Mennesker kan ikke velsigne forhold, som Gud ikke velsigner.

De forudsætter, at en taler har *bemyndigelse* til at sige ordene: Kun fordi *Gud* gav en hedensk seer som Bileam ordene, kunne han velsigne folket, og vi må være inspireret eller kaldet af Gud til at gøre det.

Tilhørerne skal også være de *rette modtagere*: Når Guds folk levede i ulydighed mod Guds krav, kom de under Guds forbandelse, uanset løgneprofeternes løfter om fred og ingen fare.

Endelig må bønningen være *relevant i situationen* – det kan være i gudstjenesten eller i den per-

sonlige bøn, men ikke i forfængelig spot.

I den hebraiske tekst forklares denne helgæring ved, at Gud gennem bønningen vil "lægge mit navn på israelitterne" (ordret v.27). Forudsætningen er, at deltagerne kender indholdet i det navn, som Gud tiltales med i bønningen. På Sinaj åbenbarede Gud sit navn for Moses som den hellige og tilgivende (2 Mos 34,6-9). Nu kan ypperstepræsten så bede Gud om at se og sørge for hver enkelt syndig og søgende israelit og vise nåde, og han glæder sig over enhver, som længes efter hans beskyttelse, nåde og fred.

Velsignelser fungerer ikke automatisk uden for denne ramme. Det blev ellers forudsat af fortalere for kirkelig velsignelse af samliv mellem personer af samme køn i 1996. Rammen var tydeligvis LBGT-miljøets kamp for accept af en ny praksis for parforhold, og derfor også et opgør med kristen ægteskabsetik og Bibelens autoritet i kirkelig lovgivning.

Nogle debattører hævdede, at selve handlingen ville udvirke en guddommelig styrkelse af et homofilt eller lesbisk samliv. Bibelsk set forholder det sig dog modsat, for hvis præster ikke adlyder Guds vejledning og ikke ærer Guds navn, vil deres velsignelse blive til forbandelse (Mal 2,2).

Dåb, nadver og liv

Da vi er afhængige af Herrens velsignelse i alt, giver det god mening, når vi takker for hans gaver i vores bordvers og lovpriser ham i vores salmer. Der, hvor vi oplever velsignelsen mest konkret, er i dåb og nadver.

Vi beder Gud om at velsigne vores børn, fordi Jesus siger, at Gudsriget er deres (Mark 10,16), og med det mandat praktiserer vi barnedåben. Og når Jesus velsigner de brød, som han mætter tusinder af mennesker med (Matt 14,19), og det måltid, som han den sidste aften delte med sine disciple (Matt 26,26), så drikker vi også gerne af velsignelsens bæger (1 Kor 10,16).

Lad os derfor leve under Guds velsignelse ved at benytte nådemidlerne og leve efter hans vilje. ■

1 Se mere om oversættelsen af velsignelse i *Bibelen 2020* her: www.bibelselskabet.dk/frivillige-laese-grupper-har-faaet-velsignelse-tilbage-i-det-gamle-testamente.

2 Flere detaljer findes i min artikel "Velsignelse i Bibelen" i hæftet *Hvad er det at velsigne?* (s. 17-34): ep.teologi.dk/DiverseOpen/1996-HvadErDetAtVelsigne.pdf

Udfordringer i kirkens liv i Cambodja

AF KENT KJÆR ANDERSEN

Behovet for bibeloplæring er ikke løst alene ved at sende et antal præster og undervisere til Cambodja. Landets historie, kultur og religion giver flere missionsudfordringer.

Kent Kjær Andersen, f. 1981
Bibelskolelærer i Phnom Penh,
Cambodja – udsendt af LM
kka@dlim.dk

Cambodja er et udfordret land på flere niveauer. Et land med stolte traditioner, der strækker sig helt tilbage til det mægtige Angkor-rige. Et land, der bærer tydelige spor efter 40 års væbnet kamp efter selvstændigheden i 1953, og hvor De Røde Khmerers altødelæggende styre i 1975-1979 sendte udviklingen på alle områder mange år tilbage.

Nogle steder på landet har tiden stået stille. Men i millionbyen Phnom Penh er udviklingen på højde med andre sydøstasiatiske lande. Udfordret, komplekst og med en af verdens hurtigst voksende kirker. Jeg vil her i artiklen pege på nogle af de udfordringer, jeg får øje på i kirkens liv i Cambodja i øjeblikket.

Kirken vokser

Overalt i Cambodja skyder nye menigheder op, og særligt i provinserne spreder evangeliet sig med meget stor hastighed.

Kirken i Cambodja regnes for en af de kirker i verden, der vokser med størst hastighed,¹ og de kristne khmerer spreder budskabet om Kristus med stor iver. Det er en naturlig reaktion: Har du modtaget troen, deler du troen. Familien står først for, dernæst venner, studie- eller arbejds-

kollegaer. Glæden over troen er svær at holde tilbage!

Kirker opstår på forskellig vis, men oftest er der tale om en form for kirkeplantning, hvor en troende enten vender tilbage til sin provins, eller en person rejser til en provinsby med opbakning og støtte fra en udenlandsk missionsorganisation eller kirke.

Mange kirker vokser meget hurtigt, og jeg kan nævne eksempler på kirker med en vækst på over 10.000 % på 4-5 år, hvor væksten primært består af nye troende.

Væksten er ofte præget af mange unge, og det er de unge, der mange steder tager ansvar for kirken og dennes aktiviteter. Demografien bør tages i betragtning, da over halvdelen af Cambodjas befolkning er under 25 år, og derfor er det naturligt, at væksten ofte ses i den yngre generation.

Der er dog også en stor andel af ældre personer – hvilket i Cambodja vil sige personer over 50 år – der tager imod Jesus. Ofte afspejler vækkelsen den typiske familiestruktur i Cambodja, hvor børnene og de unge har en base i hjemmet sammen med et ældre familiemedlem. Ofte arbejder forældrene ude i marken eller på

FOTO: HENRIK BØRCH JACOBSEN

fabrik, og de mindste børn vil være overladt til en bedstemor i hjemmet.

Da evangeliet ofte ses spredt i hjemmene først og herefter fra hus til hus, udgøres mange menigheder af unge op til i begyndelsen af tyverne og derefter ældre kvinder på 50 år og derover. Det er dem, der modtager evangeliet først, og hvor kirken ser den største vækst.

De unges ansvar i kirken

Når de unge tager ansvar i menigheden, skal det ses i lyset af særligt tre årsager:

1. Størstedelen af de kristne er unge mellem 16-24 år, og det kan ikke forventes, at en ældre leder eller præst kan varetage alle menighedens opgaver, hvor særligt evangelisation, prædiken, undervisning og børnearbejde vægter højt. Derfor er det ikke unormalt, at også nyomvendte unge tager del i børnearbejde eller forskellige opgaver under gudstjenesten, herunder også forkyndelsen. Der er en forventning om, at du som kristen tager et ansvar på dig for kirkens skyld, da alle er en del af Kristi legeme, og derfor må yde hver sin part.
2. Missionsbefalingen er et hyppigt brugt skrift-

sted i kirken i Cambodja, og kirkens ledere og præster har i høj grad forstået, at Jesus ikke kun prædiker omvendelse, men også efterfølgelse. Som en præst i en lokal menighed gav udtryk for: Et discipelskab kommer ud af dit discipelskab. Kirkens opgave er at lære nye disciple at følge Kristus igennem ord og gerning. Der er både en indre og en ydre missionsteologisk årsag bag brugen af de unge som ledere. Den ydre ses i de unges engagement i den lokale mission. De unge må ikke ligge stille, men skal være en aktiv del af kirkens ledelse, mission og ansigt til omverdenen. Den indre årsag ses i kirkens forståelse af livet med Kristus: Mission standser ikke ved omvendelsen, men fortsætter som bevarelse af den nyomvendte. Det betyder, at når den kristne lader sit liv være til rådighed for Kristus, så missionerer personen ikke kun overfor andre, men også for sig selv.

3. I Cambodja taler man om fremtiden som noget, der kan lede til noget bedre. På trods af ængstelse over, hvad fremtiden kan bringe, er der et håb om, at fremtiden vil bringe noget godt. Dette håb ses særlig tydeligt inden for

Kirken i Cambodja regnes for en af de kirker i verden, der vokser med størst hastighed, og de kristne khmerer spreder budskabet om Kristus med stor iver.

FOTO: JACOBSEN

Størstedelen af de kristne er unge mellem 16-24 år, og det er derfor ikke unormalt, at også nyomvendte unge tager del i forkyndelse og arbejde blandt børn.

den akademiske uddannelse. Stort set alle khmerer ved, at vejen til en økonomisk bedre sikring og fremtid ligger inden for den boglige uddannelsessektor. Samme tænkning findes hos kirken, hvor mange menigheder forsøger at samle økonomiske midler til at uddanne en eller flere unge teologisk. Hvis kirken skal bevares på sigt, er det nødvendigt at blive rustet teologisk til de kampe, der kan komme, og for kirkens opbyggelse. Ungdommen er kirkens og Cambodjas fremtid, og det er nødvendigt at investere i ungdommen, ikke kun for den enkeltes skyld, men for kirkens skyld.

Kirkens udfordringer

Uddannelsesperspektivet og de manglende ældre kristne er to af kirkens store udfordringer. Den manglende uddannelse eller det lave niveau af samme og de manglende ældre kristne er ofte en udfordring i oplæringen af nye kristne.

Man kan sige, at mange når langt med det personlige vidnesbyrd, bønner, lovsangen og den fælles bibellæsning. Der går dog ikke længe, inden situationen i mange kirker minder om beretningen om Filip og den etiopiske hofmand: "Forstår du også det, du læser?" Han svarede: "Hvordan skal jeg kunne det, når der ikke er no-

gen, der vejleder mig?" (ApG 8,30f). Hvordan skal man kunne forstå Guds ord uden hjælp?

Vækstens udfordring bliver særdeles tydelig i dette perspektiv, hvor der ganske vist er mange kristne, men kun få, der har kendskab, til hvem Gud er. Jeg vil gerne bringe nogle eksempler på den manglende kendskab og dets konsekvenser:

Person A

Efter at person A har modtaget Jesus som frelser, beslutter den lokale menighed at støtte ham med et ophold på en bibelskole for at kunne støtte kirkens arbejde i fremtiden. Person A begynder på bibelskolen og har på det tidspunkt været kristen i næsten to år. På grund af hans problemer med at læse og den måde, Bibelen er oversat til khmer på, går det op for ham efter en måneds tid på skolen, at han ikke ved, om Jesus er en mand eller kvinde.

Person B

En gruppe kristne, hvor nogle har været kristne i ca. tre år, har gennem noget tid læst Bibelen sammen, men har aldrig læst meget i Det Gamle Testamente. De forstår slet ikke ordet "profet", da de hører om det for første gang.

De troede, Det gamle testamente handlede om skabelsen, Moses og Abraham. Det viser sig, at den grundlæggende tanke i gruppen er, at Det Gamle og Det Nye Testamente er så adskilt, at der reelt er tale om to forskellige historier, eller som jeg vælger at tolke det: to forskellige religioner.

Person C

En bibelskoleelev stiller under en undervisningslektion i dogmatik nogle spørgsmål om treenigheden, som jeg har svært ved at forstå. Da jeg spørger ind til årsagen for spørgsmålene, viser det sig, at eleven er af den opfattelse, at siden Jesus er Gud, er det ikke nødvendigt at tro på Faderen, og Helligånden er en ånd, så ham kan man slet ikke tro på.

Jeg stiller ikke spørgsmålstegn ved ægtheden af deres tro. Der er ingen tvivl om, at disse kristne har modtaget Kristus, og de udfolder måske i særlig grad Kristusmysteriets hemmelighed: at

Kristus er i os, og vi er i Kristus. Hvad mere har vi brug for?

Deres tro reflekteres i særdeleshed i deres stærke bønner, deres lovsang og deres brændende ønske om, at andre må modtage Kristus. Som en elev for et par år siden udtrykte det, da jeg måtte tage en samtale med ham om hans dalende karakterer: ”Er det virkelig så vigtigt? Skal jeg virkelig gå i skole og lære dette? Jeg vil jo bare gerne fortælle om Jesus.”

Det er ikke troen eller missionsiveren, der fejler noget. Alligevel oplever kirken et frafald særligt de steder, hvor undervisningen eller oplæringen er mangelfuld eller slet ikke til stede.

Det er min egen og andres erfaring, at hvor der foregår oplæring, hvor undervisningen vægtes højt, og hvor underviserne selv er blevet undervist i Bibelen, der vokser kirken også. Derfor er kvalificeret undervisning af kirkens kommende præster og ledere helt essentielt for kirkens fremtid.

Jeg vil strække mig til at sige, at de udenlandske missionsselskabers vigtigste opgave i Cambodja ikke er evangelisation. Opgaven ligger snarere i at støtte evangelisationen gennem undervisning af de lokale evangelister, kirkeplanter, ledere, præster m.fl.

Det betyder ikke, at missionsselskaberne ikke kan have diakonale, evangeliserende eller social-entreprise projekter. Det overlever kirken dog ikke på alene.

En del af denne udfordring er også, at der mangler ældre kristne. Der er ikke nogen lang kirketradition, der er ikke nogen ældre med et langt liv med Jesus, der er ikke nogen, der har gjort sig kirkekampserfaringer. Alt er nyt.

Jeg har undervist på Phnom Penh Bible School siden 2015, og det er i min tid på skolen, at vi er begyndt at modtage de første elever, der er opvokset i en kristen familie. Det tegner et billede af en kristendom, hvor man må sidde som den etiopiske hofmand og prøve sig frem.

Ikke én, to eller tre udfordringer

Jeg ser uddannelse og oplæring som den største udfordring for kirken i Cambodja, men det er ikke kun løst ved at sende x antal præster og undervisere til Cambodja. Der er mange faktorer,

der gør sig gældende for missionen, og mange af dem hænger sammen med landets historie, kultur og religion.

Buddhismen, animismen og de onde ånder fylder dagligdagen og livet hos khmeren. Den åndelige virkelighed, som opleves i Cambodja, er uforklarlig. Det er en åndelig virkelighed, som viser sig i alt, hvad den troende gør og tænker, og hvor frygten for det onde er tydeligt til stede.

Landet er også præget af politisk ustabilitet, hvilket kan have indflydelse på kirken. Mange menigheder mangler økonomiske ressourcer, og det er normalt for mange menigheder, at præsten og kirkens ledere arbejder alle ugens dage ved siden af arbejdet i kirken.

Mange mennesker bærer også på psykiske og mentale udfordringer pga. tiden med De Røde Khmerer og de efterfølgende år med mange krigshandlinger. Under halvdelen af landets befolkning har oplevet De Røde Khmerer, men alligevel har tiden efter og den manglende bearbejdelse af traumerne sat dybe spor i alle khmerers bevidsthed.

Der kan nævnes mange flere udfordringer for missionsarbejdet i Cambodja. Så selvom undervisning og oplæring er en af de største udfordringer, hvis ikke de største for missionen i Cambodja, må de ovennævnte og andre faktorer også medregnes.

I sidste ende er målet for arbejdet det samme som for Filip – at bringe mennesker til Jesus:

”Filip tog så til orde, og han begyndte med dette skriftsted og forkyndte evangeliet om Jesus for ham. Mens de nu kørte hen ad vejen, kom de til noget vand, og hofmanden sagde: »Se, dér er vand, hvad hindrer mig i at blive døbt?« Filip sagde: »Tror du af hele dit hjerte, så kan det ske.« Han svarede: »Jeg tror, at Jesus Kristus er Guds søn.« Han befalede, at vognen skulle standse, og de gik begge ned i vandet, både Filip og hofmanden, og Filip døbte ham” (ApG 8,35-38).

Det er, hvad undervisningen sigter imod. Ikke bare viden, men tro. En tro, der spørger ligesom hofmanden: ”Hvad forhindrer mig i at blive døbt?” Det er sandt, at der er udfordringer til både mission, kirke og måden at gøre det på, men det er Guds mission og Guds kirke, og han arbejder også med. ■

Artiklen er en lettere redigeret udgave af tidligere udgivet artikel: *Cambodjas udfordringer til kirke og mission* på emissio.net/index.php/emissio/article/view/59/72

- 1 Ifølge rapporten *Christianity in its Global Context 1970-2020*. Society, Religion, and Mission, Center for the Study of Global Christianity, Gordon-Conwell Theological Seminary, 2013

Luthersk Mission som kristent fællesskab for fremtiden

AF CARSTEN SKOVGAARD-HOLM

Hvilke forhold bør vi indrette anderledes, så nutidens og fremtidens kristne kan se en fremtid for LM?

Carsten Skovgaard-Holm,
f. 1959

Vicegeneralsekretær og
missionsleder i LM
csh@dmlm.dk

Der er noget, som har rumsteret pænt meget i mine tanker de seneste par år. I begyndelsen af 2018 udgav Luthersk Mission (LM) et 150-års jubilæumsmagasin.¹ En af artiklerne deri tager pulsen på udviklingen i LM de sidste 25 år. Næsten alle søjler og kurver går den forkerte vej. Det er udtryk for, at LM – på linje med de andre gamle missionsbevægelser – langsomt mister terræn.

Vi kan have lyst til at lukke øjne og ører og håbe på, at det går over. Men det vil være lidt ligesom strudsens og buskens. Efter min mening bliver vi nødt til at forholde os til virkeligheden. Ikke for at sparke os selv over skinnebenet. Men for at se, om der er forhold, vi med fordel kan opdatere.

Det store spørgsmål er: Hvorfor er det sådan? Er der forhold, som vi kan indrette anderledes med hensyn til både organisation og indhold? Så

LM som missionsbevægelse i højere grad forekommer relevant for nutidens og fremtidens kristne?

Jeg vil her sætte fokus på nogle få håndplukkede områder, som er værd at overveje.

Mindre forening – mere menighed

LM's struktur er på mange måder barn af 1800-tallets foreningsbevægelse. Der er sket en del med strukturen siden begyndelsen. Men alligevel er det spørgsmålet, om den hidtidige foreningsidentitet og -struktur er ved at blive for overanstrengt i forhold til nutidens mentalitet og kultur omkring et kristent fællesskab.

Det er vist almindeligt anerkendt i samfundet, at dagens unge ikke er til organisationer, institutioner og langsomme beslutninger. De er mere til netværk, relationer og hurtige afgørelser. På den baggrund kommer LM som organi-

Det er fremtidens LM'ere, der må have størst indflydelse på indretningen af fremtidens LM. Det er dem, der skal leve længst med det

sation let til at få en snert af noget, der ikke er helt på omgangshøjde med tidens menighedskultur – med sin overlæssede, institutionelle indretning og med de lange beslutningsveje. Det er i hvert fald et image, der lever sit eget standhaftige liv.

Det giver en brændende platform, som gør det nødvendigt at se på en trimning af organisationen med kraftig inddragelse af de yngre generationer.

Men det har også med identitet at gøre. Når jeg iagttager kristne unges adfærdsmønstre, siger det mig, at de ikke så meget spørger efter en kristen forening. De spørger efter en menighed. Identiteten ligger ikke i at være medlem af en landsdækkende forening, men i at være en del af en lokal menighed. Det er, som om ”forening” skaber distance i vores tid, mens ”menighed” skaber relevans. Begrebet *forening* virker for institutionelt, fremmedgørende og lidt ude af trit med tiden.

Det får indflydelse på, om man identificerer sig med foreningen. De steder, hvor LM er mest livskraftig og vokser, er, hvor man mest udfolder sig som *menighed*. Det appellerer til unge og yngre, men såmænd også til en del ældre. I forlængelse af de sidste 25 års udvikling i LM ligger fremtiden ud fra min iagttagelse hovedsagelig der, hvor LM mest identificerer og opfører sig som menighed. Og mindre som forening.

Her må vi se i øjnene, at man som ældre har fremtiden bag sig. Det nytter ikke, hvis de ældre siger: ”Det holder nok min tid ud” – og derfor ikke vil lave om på tingene.

Vi må konstatere, at gennemsnitsalderen i det aktive lag i LM er stigende. Derfor bliver de, der i praksis har den største indflydelse, også ældre og ældre. LM vil ikke være så meget uden denne aktive gruppe af LM'ere. Derfor er denne gruppe vigtig, og vi skal ikke sparke til den. Men den må bare ikke sætte sig på det fremtidige LM.

Det er fremtidens LM'ere, der må have størst indflydelse på indretningen af fremtidens LM. Det er dem, der skal leve længst med det. Det kræver naturligvis, at der er nogle unge og yngre, der tager alvorligt fat. Køen til det er ikke voldsom lang, men glædeligvis er der nogle.

Øvelse i rummelighed

Så handler det også om den sociale trivsel. Det er ikke alle, der gennem tiden har trives lige meget i LM. Nogle har gjort det så dårligt, at de har forladt LM. Det gør ondt. For ingen af os ønsker et snævert fællesskab, som ikke kan rumme forskellige mennesker. Dybest set tror jeg, at vi alle ønsker at være inkluderende. Men på en bagvendt måde kan vi komme til at virke modsat, selv om vi ikke ønsker det. Det kan faktisk være vanskeligt både at erkende og forstå mekanikken i det.

Dybest set er det en risiko for alle menneskelige fællesskaber, at der opstår en social ensretning, som ingen i virkeligheden ønsker.

I LM kan det måske hænge sammen med, at vi har en meget profileret teologi. Ofte er der ingen slinger i valsen, når det handler om det åndelige ståsted og

den teologiske forståelse. Bibelsk teologi er godt, men den kan også være med til at definere overtydelige grænser.

Når nogle oplever, at der ikke er nok menneskelig rummelighed i LM, kan det hænge sammen med, at den teologiske skarphed bliver overført til en misforstået menneskelig skarphed. Noget man kan skære sig på. Der kan opstå en mentalitet, hvor vi på det menneskelige og sociale plan nok ved, hvor skabet skal stå. Det bliver for socialt snævert og kan virke utilstret kulturrelt klaustrofobisk.

En for bastant teologisk argumentation for en bestemt menighedskultur kan blive en boomerang. Det er der risiko for, hvis der i det sociale liv i det kristne fællesskab ligger en styrende undertone, som man mener er teologi, men som i virkeligheden mest af alt er kultur og tradition.

Folk kan opleve, at der bliver for lidt plads til forandringer og nye idéer. Social stagnation. Der er ikke meget, der kan gøre unge kristne så trætte, som tradition, der bliver gjort til teologi. Så det bliver mere trygheds-teologi end egentlig bibelsk tænkning. I det lange løb gennemskuer de overåndeligheden, ser hulheden, kaster håndklædet i ringen og finder (i bedste fald) en anden menighed.

Vi må modarbejde menneskelig snæverhed generelt – og i særdeleshed hvor den kommer til at ligne social kontrol med kristelige undertoner, der ikke er bibelsk bund i. Vi må øve os i næstekærlig rummelighed, hvor folk bliver taget alvorligt i al deres menneskelighed.

Det er en uting, hvis tydelig teologi fører

ILM bærer vi en teologisk rygsæk med os – primært fra Rosenius – fuld af det frie evangelium. Men den indeholder måske også lidt rigeligt af hans tungsind, der ikke giver plads til sund og ægte menneskelighed.

rer til socialt snæversyn. Tværtimod bør tydelig teologi medføre ægte kristen rummelighed. Jo tydeligere erkendelse af sin egen syndighed, jo større rum for andre syndere i fællesskabet. Jo skarpere behov for nåden, jo bedre grobund for at udvikle nådige fællesskaber.

Det er en sølle teologi, der tager skade af menneskelig forskellighed. Eller af, at nogle ikke

passer ind i traditionen, eller måske er undervejs i deres tro og liv. Dybest set er vi jo alle undervejs.

Den teologiske rygsæk

I min optik bærer vi i LM en fantastisk teologisk rygsæk med os. Den hæmmer os ikke, men den skubber os fremad. Den er en livsnerve. Det handler om den forståelse af evangeliet, som vi har fået fra især den svenske prædikant Carl Olof Rosenius (1816-1868), som meget stod på skuldrene af Luther. I ultrakort form lyser den op i LM's første kerneværdi: Frit evangelium. Det er det, vi gerne vil stå for. Det er det, vi gerne vil formidle videre; at kristendom ikke er en åndelig stræberkonkurrence, men at vi gratis modtager syndstilgivelse og evigt liv i troen på Jesus.

Men det underlige er, at Rosenius samtidig med det frie evangelium har en lidt tungsindig teologi. Han var en grubler og selvransager ud over det almindelige. I sine artikler analyserer og endevender han igen og igen kristenlivets kringelkroge og afkroge. Ikke mindst menneskets syndighed og åndelige uduelighed. Samtidig udskærer han bid for bid nåden i troen på Jesus, så evangeliet kommer til at stå frit og skarpt. Begge dele er en styrke ved Rosenius' teologi. Hans sjælesørgeriske formidling har gennem tiden hjulpet mange mennesker til fred med Gud.

Men det tungsindige præg bliver også lidt en både psykologisk og åndelig dyne. Der bliver en smule sortseer over det. Vi kan ikke ligefrem sige, at Rosenius fremstår som den store optimist. Anfægtelsen er et fremtrædende træk i hans åndelige forståelse.

Spørgsmålet er, om vi har slæbt dette anstrøg af roseniansk tungsindighed med os helt op til i dag. Når nogle synes, at det bliver lidt sort og smalt, kan det så i virkeligheden skyldes et utilsigtet – og måske uønsket – teologisk præg, som dybest set har sin oprindelse i et tungsindigt træk hos Rosenius? Kan det have lagt et generelt

lavt stemningsleje i det kristne fællesskab i LM, som visse mennesketyper kører død i over tid? Så man kommer til at opleve det for ufestligt?

I hvert fald er det, som om Rosenius ikke rigtig giver en berettiget plads til sund og ægte menneskelighed. Til udfoldelse af menneskelivets glæder og goder. Måske er det dette præg, der også i vores tid får nogle unge i LM til at savne krop og konkretitet i det kristne liv og i det kristne fællesskab.

Det åndelige liv og livet med Gud kommer til at virke som en from søndags-kasse. Mens resten af livet foregår i en hverdags-kasse, hvor Gud er fjern og irrelevant. I længden vil nogle køre fast, hvis de oplever denne opsplитning. De vil søge til steder, hvor de håber på større sammenhæng og helhed.

Hverdagsliv og efterfølgelse

Skal vi prøve at lukke dette hul, må vi forkynde mere kristent hverdagsliv og efterfølgelse. Det står for svagt hos os. For ofte – tror jeg – sidder mange efter forkyndelsen og tænker: ”og ...?” Hvad betyder det her for mit liv i hverdagen? Hvad kan jeg bruge det til i morgen, når det er mandag?

I den sammenhæng kan en tydeligere udfoldelse af den lutherske tanke om at leve i ”kald og stand” givetvis også være med til at styrke koblingen mellem det åndelige og det almenmenneskelige: Gudstjeneste er ikke bare noget, der sker om søndagen, men i høj grad også i det jordnære og almindelige familie- og arbejdsliv.

Vi kan let komme til at køre på de fromme og teoretisk høje nagler i forkyndelsen. Men hvis det ikke bliver til praktisk levet liv i hverdagen, gør det noget ved vores åndelige liv. Det forkrøbler. Enten lærer vi at leve med en middelmådig to-rums-kristendom, eller vi opgiver. Orker ikke dobbeltheden.

Teoretisk teologi er på en måde let nok, hvis vi kan holde den sterilt svævende over det virkelige liv. Praktiseret teologi midt i den konkrete

hverdag, hvor der kommer jord under neglene, er langt vanskeligere. Men det er det, der holder gennem livets knaster, knuder og kriser. Derfor må vi have mere forkyndelse, der tuner ind på hverdagsfrekvensen. Jesus var i øjenhøjde med sine omgivelser. Det må vi også være.

En afgørende livsnerve

Åndelig set er alt dette nok alligevel mest reparationer og pletmaling. Inde ved benet handler det om mere end smidige strukturer eller fede fællesskaber. Det, jeg har skrevet indtil nu i denne artikel, har betydning. Men vi skal have det ind i det rigtige størrelsesforhold. For hvad er det, der dybest set står på spil? Det er vores åndelige liv med Gud.

Det frelser ikke at tilhøre LM, men at tilhøre Gud ved troen på Jesus Kristus. Det kan man gøre i LM, og det kan man gøre udenfor LM. Det er bare ikke lige gyldigt, hvilken menighedssammenhæng, man kommer i. Det handler også om ens åndelige identitet. Har den åndelige nerve, der er i ens menighed, afgørende betydning for en, så er det lettere at bære over med de sociale og kulturelle vildskud, der kan være.

Vi er nogle, der har fået kærlighed til LM som den skabning, den nu engang er. Hvorfor? Fordi vi lever af den åndelige nerve, som er et af LM's kendetegn: Det frie evangelium.

Når dét bliver afgørende for en, bliver det lettere at bære over med skavanker og skævheder i organisation og fællesskab. For da bliver dét den åndelige knage, ens kristne liv kommer til at hænge på.

Det andet bliver ikke dermed lige gyldigt, og vi skal ikke på en baglæns åndelig måde undertrykke udfordringerne. Men de kommer til at få en mere rimelig plads på prioriteringslisten. Det er min egen oplevelse og erfaring. Andre kan have det anderledes, og det er fair nok.

Appetit på det evangeliske kerneindhold øger kærligheden og kreativiteten – og overbærenheden. ■

-
- 1 *Alle tiders Mission! Luthersk Mission gennem 150 år, 1868-2018.* Forskellige forfattere til 18 artikler.

Kan læses på kortlink.dk/24p8q.

Menighedsfakultetet og kvindelige præster

AF LARS JENSEN OG BIRGER REUSS SCHMIDT

Respekten for Bibelens autoritet bør ikke blot komme til udtryk i en intention om at være bibeltro, men også i den konkrete tolkning, man kommer frem til.

Vi anerkender, at både et ja og et nej til ordningen med kvindelige præster kan være foreneligt med ønsket om respekt for Bibelens autoritet i dette spørgsmål.¹ Sådan skrev Menighedsfakultetets (MF) bestyrelse i efteråret i deres årsberetning. Dermed åbner MF for en ny tilgang til spørgsmålet om kvindelige præster.

Tidligere har MF sagt nej til ordningen med kvindelige præster, ligesom de øvrige organisationer på kirkens højrefløj. Dog har MF i mange år haft den praksis, at teologer, der var tilhængere af ordningen med kvindelige præster eller uafklarede i spørgsmålet, kunne ansættes som undervisere, så længe de var loyale over for MF's syn.

I adskillige år har mindst én profileret lærer offentligt har argumenteret for et andet syn end det, der var MF's officielle.² Med MF's nye ud-

melding er det officielle "nej" til ordningen med kvindelige præster nu endegyldigt forladt. Udmeldingen har medført en del debat, bl.a. i Kristeligt Dagblad.

Vi vil benytte anledningen til at stille nogle kritiske spørgsmål til MF's udmelding. Det gælder især den *argumentation*, der er blevet fremført, fordi vi finder den problematisk og frygter, hvilke konsekvenser en sådan *argumentation* kan få fremover.

Hvorfor er sagen vigtig?

Inden vi kommer så langt, kunne man spørge, hvorfor det overhovedet giver mening at bruge energi på lige netop ordningen med kvindelige præster. Emnet kan virke perifert, og vi indrømmer da også gerne, at det hverken er eller bør være det centrale i kirkens tro.

Alligevel mener vi, at spørgsmålet om kvinde-

Det er et betydeligt bibelsk anliggende, fordi det bygger på det overordnede bibelske menneskesyn og gudsbillede

lige præster langt fra er uvæsentligt. Det er derimod et betydeligt bibelsk anliggende, fordi det bygger på det overordnede bibelske menneskesyn og gudsbillede.

Da Gud skabte mennesket i sit billede, skabte han det som mand og kvinde og definerede deres relation til hinanden (1 Mos 1-2). Når NT trækker skabelsens tekster frem, siges det klart, at manden er kvindens hoved, og at netop denne hovedstruktur afspejler, hvem Gud er, og hvordan Kristi forhold er til kirken (1 Kor 11. Ef 5. 1 Pet 3).³

Det er denne grundlæggende gudskabte forskel og hovedstruktur, der er *baggrunden* for Paulus' forbud mod, at en kvinde optræder som "lærer" (1 Tim 2,12. 1 Kor 14,33-36). Forbudet har sin baggrund i, at denne *komplementarisme* (at manden og kvinden komplementerer hinanden med hver deres gudgivne gaver) siger noget centralt om, hvem vi er som mennesker, og hvem Gud er.

Spørgsmålet om kvindelige præster er altså vigtigt, fordi det er en applicering og konsekvens af det langt mere overordnede billede, der tegnes i Bibelen: Manden og kvinden er ligestillede i forholdet til Kristus (Gal 3,28), men Kristus er kirkens hoved, og manden og kvindens forhold til hinanden skal afspejle det.

Bibelsk konsforståelse under pres

Når det klassiske syn på tjenstedelingen ændres, er det denne centrale bibelske sammenhæng og tanke, der kommer under pres, og dermed den samlede forståelse af kønnenes forhold til hinanden.

Ordnningen med kvindelige præster, som det daværende folketing lagde ned over folkekirken i 1947, kan ses som et lille led i den udvikling, der i dag accelererer mod en opløsning af kønsforståelsen. Når synet på Bibelens hovedstruktur ændres, synes det at få langt videre konse-

kvenser over tid. Den konkrete sag om synet på tjenstedeling er derfor i sig selv ganske alvorlig.

Vores første bekymring over MF's udmelding er derfor, at den bidrager til en større uklarhed om et centralt bibelsk anliggende.

Her skal det lige indskydes, at når vi siger nej til ordningen med kvindelige præster, må vi samtidig i troskab mod Skriften sige klart ja til at skabe meningsfulde rammer, som kvinder frimodigt kan udfolde deres nådegaver i.

Vi må erkende, at det ikke altid er sket i fx LM. Det må vi fortsat arbejde for inden for Bibelens rammer. Men det retfærdiggør ikke den sidestilling af synene på tjenstedeling, som MF nu har meldt ud.

Bibelsyn og bibeltolkning

Det, der dernæst undrer os i MF's udmelding, er den fortolkningsmæssige baggrund. Den nye udmelding om ordningen med kvindelige præster har, for os at se, en principiel karakter, fordi den underliggende siger noget om synet på Bibelens klarhed og enhed, synet på læremæssig pluralisme og ikke mindst MF's selvforståelse.

MF fastholder ganske vist, at den nye kurs ikke handler om bibelsyn. Men når man sætter et vigtigst bibelsk princip som hovedstrukturen under pres, så er der altså al mulig grund til at frygte, at det får konsekvenser også for bibelsynet.

Tilgang til bibeltekster

For bibelsyn er ikke bare et spørgsmål om, hvilken karakter teksterne har (altså om de er guddommelige eller ej), men er også udtryk for den tilgang, vi har i arbejdet med teksterne.

Peter V. Legarh, der er professor emeritus på MF, kan fx skrive, at "Det Nye Testamente ikke kan være normerende i kirkeordningsspørgsmål". Hans begrundelse er, at vi i kirken i dag

Lars Jensen, f. 1995

Stud. theol.

larsj@hotmail.dk

Birger Reuss Schmidt, f. 1958

Menighedskonsulent i LM

brs@dlim.dk

Når man ligestiller to modstridende syn, sådan som MF gør i denne sag, åbner man for fri fortolkning

ikke tager 1 Kor 14,1-33 alvorligt, fordi Paulus lægger vægt på profetiens betydning i menighedens gudstjeneste, hvilket ikke er tilfældet i nutiden.⁴ Dernæst har NT, ifølge Legarth, slet ikke et enhedsmønster i kirkeorganisation.

Disse udtalelser har med *tilgangen* til de bibelske tekster at gøre. For vi er nogle, der mener, at NT faktisk er normerende – også for kirkeordnings spørgsmål. Når man kan afvise tekster, sådan som Legarth gør det (andre eksempler end ovenstående kunne være fremhævet), og anse dem for at være uklare – og derfor ubrugelige for os i dag – har det for os at se med bibelsynet at gøre.

Hans-Ole Bækgaard, der nu er formand for Indre Mission, har tidligere i en artikel i Dansk Tidsskrift for Teologi og Kirke argumenteret for, hvorfor spørgsmålet ikke kan ses isoleret uden at inddrage bibelsynet. Han anfører, at ”vel spiller bibeltolkning en væsentlig rolle, men samtidig kan den ikke afvises at være bundet til eller øve indflydelse på et bibelsyn eller en helhedsforståelse af Skriften. Derfor holder præmissen ikke, at spørgsmålet om ordningen med kvindelige præster alene afgøres af en persons bibeltolkning og ikke berører dennes bibelsyn på nogen måde.”⁵

Den vurdering deler vi. De fleste kender reformationens slagord *Skriften alene*. Men dertil har man i den lutherske tradition opereret med en række principper for skrifttolkningen, som må tages alvorligt, hvis vi virkelig skal kunne tale om Skriften alene.

Bibelens klarhed

Et højt syn på Bibelen indebærer ikke blot, at vi anerkender den som Guds åbenbaring, men også, at denne åbenbaring er forståelig og klar for mennesker. Hvis ikke Skriften er klar, bliver hele åbenbaringsbegrebet omsonst. Derfor har man talt om *Skriftens klarhed*.

Når hele Skriften er Guds ord, indebærer det, at alle tekster i Bibelen har noget at sige til os, og at ingen tekster kan affejes som irrelevante. Til tider kan vi have svært ved at forstå, hvad der menes, men så er uklarheden hos os, og ikke i Bibelen selv. I spørgsmålet om kvindelige præster spørger vi os selv, om det er muligt både at

fastholde to modstridende tilgange og samtidig hævde, at Skriften er klar? Hvis ikke Bibelen anses for at være klar, åbner det uvægerligt for en pluralistisk tilgang i fortolkningen, der sætter det næste princip under pres.

Bibelens ligefremme mening

Det andet vigtige fortolkningsprincip er nemlig, at tekstens *ligefremme mening er én*. Det betyder ikke, at der ikke kan være mange lag eller dybder, men det betyder, at det læremæssige indhold i de bibelske tekster aldrig kan være i modstrid med hinanden.

For at tage et eksempel: Man kan have to forskellige syn på skilsmisse og gengifte, men mindst ét af de to syn er i strid med Bibelens mening. Når vi i fx LM kommer frem til forskellige syn, er der tale om en *foreløbig* uafklarethed, men vi erkender, at de to syn gensidigt udelukker hinanden. De kan ikke begge være sande.

Når man derimod ligestiller to modstridende syn, sådan som MF gør i denne sag, og mener, at de begge er udtryk for bibeltroskab, er det principielt anderledes, da man åbner for fri fortolkning, og derved relativiserer meningen og enheden i de bibelske tekster.

For os at se må respekten for Bibelens autoritet ikke blot komme til udtryk i en intention om at være bibeltro, men *også* i den konkrete *tolkning*, man kommer frem til. Hvis *intentionen* alene afgør en sag, kan kirken ikke bedømme læren eller have en bekendelse – for alt det er udtryk for teksttolkning!

Risiko for subjektive tolkninger

Det gode bibelske eksempel på forholdet mellem tekst og teksttolkning kan være jøderne i Berøa, der ”modtog ordet med megen velvilje og granskede dagligt Skrifterne for at se, om det forholdt sig sådan” (ApG 17,11).

Det betød ikke, at de kunne komme frem til et hvilket som helst resultat. Hvis de granskede Skrifterne, ville de, ifølge Paulus og Silas, finde Kristus der. Stemte deres tolkning ikke med det, var de *ikke* tro mod Skrifterne; ikke nødvendigvis i deres *syn* på Skriften – den, mente de også, var guddommeligt inspireret – men deres tolkning ville være forkert.

Når MF's formand, Jørgen Jørgensen, siger, at man "med tillid til Bibelen kan nå frem til flere forskellige resultater og holdninger til emnet,"⁶ virker det, som om han dermed har sat Skriftens klarhed og enhed til side.

Dermed risikerer man – uanset de gode intentioner – at åbne for en ladeport af tolkninger og en subjektivisme, der meget snart kan overføres på andre læremæssige områder. Det er det alvorlige i dette spørgsmål, som vi nu vil vende os mod.

MF – kirkens præsteuddannelse eller sekulær forskningsinstitution?

Emnets vigtighed, og det principielle taget i betragtning, gør derfor, at vi vil stille nogle spørgsmål til MF's selvforståelse i lyset af den nye udmelding og dernæst ride nogle faremønter op.

Når formanden for MF udtaler i Kristeligt

Dagblad, at "det ikke er ønskeligt, at en institution vedtager, hvad man mener er sandt," har det sin baggrund i, at MF som "forskningsbaseret undervisningsinstitution må [...] overlade det til den enkelte studerende, ansatte og andre at danne deres eget synspunkt."⁷ Jørgensen erkender samtidig, at det er at gå på en knivsæg, da MF stadig ønsker at være tro mod Bibelen og bekendelsen.

Spørgsmålet er, hvori den troskab består, hvis det er den citerede tilgang, der gør sig gældende? Gælder princippet om, at ansatte kan danne sit eget synspunkt, og at det ikke er ønskeligt at vedtage, hvad man mener er sandt, kun i spørgsmålet om kvindelige præster, eller kan det princip overføres på en række andre læremæssige områder? Hvis ikke: hvorfor så ikke det? Hvordan sætter man grænsen mellem de områder, hvor der kan dannes egne synspunkter, og så dem, hvor den enkelte forsker er bundet?

MF åbner med sin udmelding op for en ny tilgang til spørgsmålet om kvindelige præster.

-
- 1 Bestyrelsens beretning til repræsentantskabet 2019: teologi.dk/wp-content/uploads/2019/09/bestyrelsens-beretning-til-repraesentantskabet-2019-offentlig-udgave.pdf
  - 2 Peter V. Legarth: "Kvindelige præster. En stillingtagen til argumentationen imod ordningen med kvindelige præster" i *Dansk Tidsskrift for Teologi og Kirke* (DTTK) nr. 2 2010, s. 41-52.
  - 3 Det græske ord for hoved er "kefalé". Derfor kaldes det ofte for kefalé-strukturen.
  - 4 Peter V. Legarth: "Kvindelige præster ...", DTTK nr. 2 2010, s. 51.
  - 5 Hans-Ole Bækgaard: "Et svar til Peter V. Legarth" i DTTK nr. 3 2010, s. 55.
  - 6 Kristeligt Dagblad, 26. september 2019: "Vi har ikke ophørsudsalg på vores tillid til Bibelen"
  - 7 Ibid.
  - 8 Tro & Mission nr. 17, 2019: "MF afskaffer forbehold for kvindelige præster"

Jørgensen udtaler senere i *Tro & Mission*: "I virkeligheden kan man sige, at der ikke er noget mere håbløst for en teologisk institution end at vedtage, hvad der er rigtigt [...] Vores tanke er, at man ikke kan binde en forsker op på en loyalitet i det emne, de forsker i."⁸

Hvis det udsagn skal tages alvorligt som *princip*, synes det at betyde, at MF ikke kan eller vil lade det få ansættelsesmæssige konsekvenser for en lærer, selvom vedkommende kommer i strid med klassiske fortolkninger – også af særdeles central karakter. Et eksempel på et scenarie kunne være, at en forsker, med intention om tillid til Bibelen, kommer frem til, at den katolske retfærdiggørelseslære er ligeså sand som den lutherske, eller at fortabelsen ikke er evig straf, men blot udslettelse. Vil det få konsekvenser, eller vil det blive rummet inden for MF's institutionelle linjer?

Konsekvenser og udfordringer

Så langt vores undren og kritiske spørgsmål. Til slut vil vi kort reflektere over de konsekvenser og udfordringer i det kirkelige landskab, som vi allerede ser, og dem, vi frygter at se, pga. MF's nye linje.

De *umiddelbare* konsekvenser: De menighedsrådsmedlemmer i folkekirken, der ønsker at sige nej til kvindelige præster, føler sig nu uden opbakning fra MF. Når de ikke kan henvise til, at MF støtter deres synspunkter, sættes de nu yderligere under pres for at ansætte kvindelige præster og blive tilhængere af ordningen, da spørgsmålet er nedgraderet til ikke at være afgørende. Det samme vil være tilfældet i organisationerne i MF's bagland: KFS, IM, LM osv.

Tilsvarende vil unge teologer, der siger nej til ordningen med kvindelige præster, når de søger embede eller en anden type stilling, få endnu sværere ved at blive ansat, da de nu er yderligere marginaliseret.

De *langsigtede* konsekvenser, som vi frygter:

1. Det er i realiteten en hegnsplæ, der er blevet flyttet. Der vil blive stadig færre, der frimodigt siger nej til kvindelige præster, fordi de efterlades med det indtryk, at Bibelen er uklar i spørgsmålet. I dagens samfund vil de, der fortsat siger nej, derfor i stadig stigende grad blive sat under pres.
2. Hvis forskellige, gensidigt udelukkende tolkninger, accepteres som værende lige sande, frygter vi, at det bidrager til opfattelsen af, at Skriften er uklar. Dermed får udviklingen i retning af pluralisme og subjektivismen mere fart på. Mange i den kommende generation vil have svært ved at se, hvorfor modstridende holdninger i dette spørgsmål ikke også retfærdiggør forskellige syn på fortabelsen, vielse af to af samme køn mm.
3. Vi frygter, at klassisk kristendom i Danmark bevæger sig længere væk fra bibel og beken-delse, hvis "intentionen" alene er nok til at gøre en til "bibeltro". Hvis fremtidige teologistuderende på MF, der ønsker at være bibeltro og er en del af den kirkelige højrefløj, når frem til en ikke-klassisk tolkning på andre områder end dette, vil det være svært med den nuværende argumentation at sætte grænser, både i kommunikationen til baglandet såvel som i kommende ansættelser mm. For hvis man kan henvise til, at man "ønsker at være bibeltro", og at ens synspunkter "baseres på solid forskning", arbejder man så ikke tilsyneladende inden for MF's nuværende linje?

Det er altså ikke bare småting, der er på spil, når man ser på MF's begrundelser for deres udmelding om, at et ja til ordningen med kvindelige præster kan være foreneligt med ønsket om respekt for Bibelens autoritet. Perspektiverne er alvorlige. ■

På pilgrimsrejse i kirkeåret I

BOGANMELDELSE AF BORGE HAAHR ANDERSEN

På pilgrimsrejse i kirkeåret I

Fra første søndag i advent til langfredag

Flemming Baatz Kristensen
Lohse 2019

400 sider, kr. 299,95

Flemming Baatz Kristensen har udgivet sit livsværk. I mere end 50 år har han som kirkegænger og senere præst levet i kirkeårets rytme med årets 65 søn- og helligdage. Han har gravet dybt i de tekstlæsninger og den liturgi og historie, der er knyttet til de enkelte dage. Og ikke mindst er han dybt fortrolig med salmebogen og den genklang, sange og salmer har haft som refleksion over søn- og helligdage.

Nu har han samlet denne viden i et tobindsværk, hvoraf det første er udkommet, og det næste udkommer før påske.

I forhold til en almindelig prædikensamling er denne "pilgrimsrejse" original. For det første gennemgår Flemming Baatz Kristensen alle seks tekster, som i løbet af to kirkeår er knyttet til den enkelte søn- eller helligdag. For det andet knytter han de enkelte søn- og helligdage sammen, sådan at vi bliver bekendt med julekredsen (fra 1. søndag i advent til sidste søndag efter Hellig tre konger), påskekredsen (fra septuagesima søndag til 6. søndag efter påske) og pinsekredsen (fra

Forfatteren har samlet en stor viden fra hele den kirkelige tradition, både i de lutherske kirker og i den katolske og ortodokse kirke

pinsedag til og med hele trinitatis-tiden).

Værdifuld guide

Både som præst og som kirkegænger er det af stor værdi at få et indblik i den tematiske sammenhæng mellem en række søndage eller helligdage, så man har et klart blik for den enkelte søndags særpræg og det særlige ovenlys, som kirkeårets temaer kaster ind over de bibelske tekster.

Forfatteren har samlet en stor viden fra hele den kirkelige tradition, både i de lutherske kirker og i den katolske og ortodokse kirke. Han læner sig op ad en stor sky af vidner, når han forklarer om de en-

kelte søndages særpræg. Hele tiden inddrages salmebogens kernesalmer.

En del frimenigheder i LM har helt eller delvist fravalgt kirkeårets tekstrækker og lavet deres egen tekst- og temarække. Men det kan efter mit skøn være svært at lave noget, der har den samme slidstyrke som det, der er vokset frem gennem mange århundreder.

Det kan være krævende for den ikke-kyndige bibellæser, at der til hver gudstjeneste serveres tre tekstafsnit fra tre forskellige steder i Bibelen. Her kan *På pilgrimsrejse i kirkeåret* være en meget værdifuld guide for både nye og garvede bibellæsere. ■

En langt bedre vej

BOGANMELDELSE AF MATHILDE OG ANTON BECH BRAÜNER

En langt bedre vej

En ny retning for debatten om køn og seksualitet

Jacob Munk

CreDO 2019

256 sider, kr. 249,95

Det var med stor forventning, vi kastede os over denne nye bog. For er der noget, der fylder i samfundsdebatten disse år, er det køn og seksualitet. Det, der i generationer har været en selvfølge, bliver der nu sat spørgsmålstegn ved. Derfor er bogen i den grad både aktuel og tiltrængt.

Bogen fremfører en kristen køns- og seksualitet med udgangspunkt i filosofiske og psykologiske argumenter. Hensigten er altså ikke alene at komme med bibelske argumenter, men også at formidle en kristen etik for mennesker, der ikke accepterer Bibelen som autoritet.

Der er ingen tvivl om, at der ligger et stort arbejde bag bogen. Forfatteren har læst alt fra Butler til Dostojevskij i forsøget på at give et velargumenteret modsvar til moderne seksualitet og kønsteori. Det lykkes i vid udstrækning, og forfatteren giver ingen letkøbte svar. Det er en stor bedrift, når vi bevæger os ind i emner, hvor man nogle gange har fornemmelsen af, at man kun kan komme galt afsted.

Jacob Munk skriver med stor kærlighed til de menne-

sker, han skriver om. Hans perspektiv er, at alle mennesker har brug for Jesus. Derfor er der heller ingen udskamning af personer, når talen falder på de svære emner som homoseksualitet og transkønethed, hvilket ellers kan virke nærliggende, når kanonerne skyder i kønsdebatten.

En potentiel svaghed ved bogen er dog, at Jakob Munk i sit forsøg på at være nuanceret måske kommer til at mangle den nødvendige klarhed og fx risikerer at nedtone den bibelske alvor i at leve som praktiserende homoseksuel (fx s. 178 og 186-187).

Skulle vi have et lille ønske til et ekstra kapitel, kunne det handle om, hvordan vi i den kristne menighed bør forholde os til mennesker, der kæmper med deres køn eller seksualitet. For hvor er der brug for vejledning om lige netop det! Her er forfatteren dog lovligt undskyldt, i og med at bogen ikke udelukkende henvender sig til kristne, og det skal da også siges, at han når at komme omkring rigtig mange emner på bogens knap 240 sider.

Det er en overvejelse værd,

Der er ingen tvivl om, at der ligger et stort arbejde bag bogen

om bogens sproglige stil sommetider hæmmer forståelsen. Der er ikke langt mellem fremmedordene, og derfor kan vi indimellem blive i tvivl, om bogen virkelig formår at ramme de mennesker, den ønsker at nå. Det er ærgerligt, da bogen har virkelig meget godt at byde på.

De sproglige knuder ændrer dog ikke på, at bogen giver vejledning i svære og følsomme spørgsmål i overensstemmelse med en bibelsk etik. Så alt i alt vil vi sende en stor tak til Jacob Munk for at give os denne bog på dette tidspunkt. ■

GODT SAGT

*Det gør os små at efterfølge
Gud, og det er gift for den
moderne lykkereligion.*

*I Guds rige har vi ikke ret til
at leve, som vi vil.*

*Til gengæld har vi ret til at
blive Guds børn, hvis vi tager
imod ham*

PETER E. NISSEN

Tjek postkassen!

I kolofonen (s. 2) kan du altid se, hvornår næste nummer af Budskabet udkommer.

Hvis bladet ikke ligger i din postkasse senest to dage efter den angivne udgivelsesdato, vil vi gerne, at du straks giver besked på mail: d1m@d1m.dk eller tlf. 4820 7660.

Det er den eneste chance for, at evt. fejl med levering kan blive rettet.

DEN GODE HISTORIE OM SEKSUALITET – MERE INSPIRATION

SEX, GUD OG DET GODE LIV

Foredrag v. psykiater Glynn Harrison (video):
<https://www.youtube.com/watch?v=5TZHAas-zww>

MIN ELSKEDE ER MIN OG JEG ER HANS

Henrik Nymann Eriksen
LogosMedia
120 sider, kr. 149,95

DET MENINGSFULDE ÆGTESKAB

Kathy og Timothy Keller
Credo
336 sider, kr. 299,95

TEMA:

Den gode historie om seksualiteten

Kristne beskyldes af og til for at være nej-sigere og problemfikserede, når det drejer sig om seksualitet. Og påvirkningen fra den seksuelle revolution i Vesten gennem det seneste halve århundrede kan da også let få en til at tænke, at Gud er snerpet, og at Bibelen er ude af trit med virkeligheden.

Hvis man ikke vil være en moralistisk nej-siger, kan man derfor være tilbøjelig til at nedtone værdien af en kristen seksualetik og fokusere på, at man selv må bestemme, hvordan man lever sit liv.

Budskabet vil i stedet fokusere på den gode historie om Guds overordnede tanke med mennesker og dermed også med seksualiteten. I lyset af den historie bliver det livsbekræftende at følge de rammer, Gud har sat som et værn om os.

Hvad er egentlig Bibelens positive vision for seksualiteten?

Hvilke rammer og grænser sætter Gud dermed for seksualiteten?

Hvilken rolle spiller Guds nåde i forhold til seksuelle svagheder og fald?

FOTO: ANDRESR / ISTOCKPHOTO

Hvis et liv under Guds velsignelse skal omsættes til en ny kristen livsstil, må vores liv forankres i guds frygt og nøjsomhed. En enkel og selvopofrende, ikke-materialistisk livsstil må kædes sammen med Guds kærlige svar på bøn, fordi han mere end nogen jordisk far ønsker at give sine børn det allerbedste.

NICOLAI WINTHNER-NIELSEN SIDE 22

*Der er ikke meget, der kan
gøre unge kristne så trætte,
som tradition, der bliver
gjort til teologi*

**CARSTEN SKOVGAARD-HOLM
SIDE 29**